

Asikkalan kunta

Vääksyn osayleiskaava

9.4.2008,
muutettu 3.11.2008
82116443

Asikkalan kunta

Vääksyn osayleiskaava

Pvm.	9.4.2008, muutettu 3.11.2008
Viite	82116443
Kirjoittanut	Soili Lampinen

Ramboll
Terveystie 2
FI-15870 Hollola
Finland
Puhelin: 02075 7800
www.ramboll.fi

Tunnistetiedot

Osayleiskaavan selostus, joka koskee 9. päivänä huhtikuuta 2008 päivättyä osayleiskaavakarttaa jota on muutettu 3.11.2008.

Osayleiskaavan on laatinut Ramboll Finland Oy (1.4.2007 saakka Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy), Terveystie 2, 15870 Hollola, puh 020 755 7800.

Vireilletulo

Asikkalan kunnanhallitus päätti kokouksessaan 31.1.2005 §38 antaa ympäristölautakunnalle tehtäväksi Vääksyn osayleiskaavan tarkistamisen ja laajentamisen valmistelutyön.

Osayleiskaavoituksen käynnistämisestä on kerrottu Asikkalan kaavoituskatsauksessa 2004 / Kaavoitusohjelmassa 2005-2009. Lisäksi kaavoituksen aloittamisesta on ilmoitettu paikallislehdessä ja kunnan ilmoitustaululla sekä kunnan Internet-sivuilla.

Kunnanhallituksen hyväksyminen

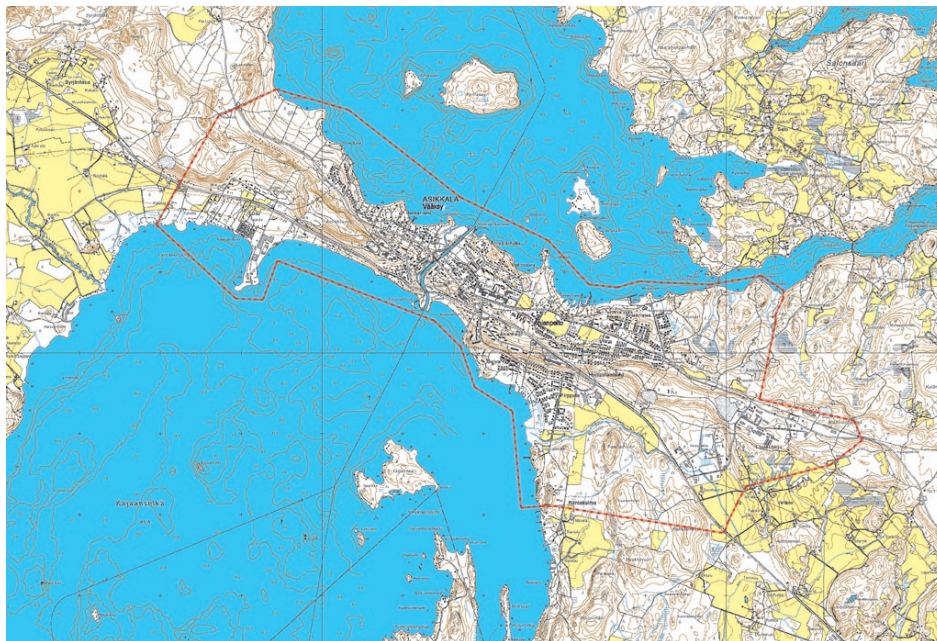
Kunnanhallitus on hyväksynyt osayleiskaavan 1.12.2008.

Kunnanvaltuuston hyväksyminen

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt osayleiskaavan 16.12.2008.

Suunnittelualue

Suunnittelualue on kooltaan noin 18 km² ja se käsittää Vääksyn taajaman ja sen lähialueet noin kolmen kilometrin etäisyydelle Vääksyn keskustasta luoteeseen ja noin viiden kilometrin etäisyydelle keskustasta kaakkoon.

Suunnittelualueen sijainti ja rajaus

Osayleiskaavan tarkoitus

Osayleiskaavan tarkoituksena on selvittää minne ja missä mittasuhteessa on järkevää taloudellisesti, toiminnallisesti sekä maisema- ja luontoarvot huomioon ottaen sijoittaa viihtyisää ja turvallista asumista, palvelujen ja teollisuuden alueita sekä virkistyskäyttöalueita. Aluevarauksia tarkistetaan ja laajennetaan nykyisten kasvunäkymien mukaisiksi. Ohjevuotena pidetään vuotta 2012.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena.

Selostuksen sisällysluettelo

1	Tiivistelmä.....	6
1.1	Kaavaprosessin vaiheet	6
1.2	Osayleiskaavan keskeinen sisältö	6
1.3	Toteuttaminen	7
2	LÄHTÖKOHDAT	8
2.1	Luonnonympäristö.....	8
2.1.1	Maisema	8
2.1.2	Topografia ja maaperä	8
2.1.3	Luonnonolot	9
2.1.4	Lehdot ja pienvedet.....	9
2.1.5	Liito-oravan esiintyminen	11
2.1.6	Linnuston kannalta tärkeät alueet.....	12
2.1.7	Pienilmasto	13
2.1.8	Vesistöt ja vesitalous	14
2.1.9	Maa- ja metsätalous	14
2.1.10	Luonnonsuojelu	14
2.2	Rakennettu ympäristö.....	14
2.2.1	Vääksyn historiaa.....	14
2.2.2	Väestön rakenne ja kehitys.....	15
2.2.3	Yhdyskuntarakenne	15
2.2.4	Asuminen.....	15
2.2.5	Palvelut	16
2.2.6	Työpaikat ja elinkeinotoiminta	16
2.2.7	Virkistys	16
2.2.8	Liikenne	17
2.2.9	Rakennettu kulttuuriympäristö	18
2.2.10	Muinaismuistot.....	22
2.2.11	Tekninen huolto.....	23
2.2.12	Eriyistoiminnat.....	23
2.2.13	Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt	23
2.2.14	Sosiaalinen ympäristö	25
2.3	Suunnittelutilanne	26
2.3.1	Kaava-alueita koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset	26
2.4	Osayleiskaavan suunnittelun tarve.....	29
2.5	Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset.....	29
2.6	Osallistuminen ja yhteistyö.....	29
3	Osayleiskaavan tavoitteet.....	30
3.1	Kunnan asettamat tavoitteet.....	30
3.1.1	Yleiset tavoitteet	30
3.1.2	Keskusta-alueet ja asuminen	30
3.1.3	Palvelut ja teollisuus	30
3.1.4	Virkistys	31
3.1.5	Liikenne.....	31
3.1.6	Yhdyskuntatekniikka.....	31
3.1.7	Suojelu	31
3.1.8	Matkailu.....	31
3.2	Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet	31
3.3	Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet	31
3.4	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	32
4	Osayleiskaavan kuvaus	33
4.1	Aluevaraukset ja mitoitus	33
4.1.1	Asuminen.....	33
4.1.2	Elinkeinotoiminnot ja virkistys.....	33
4.1.3	Selvitysalueet	34

4.2	Kaavan vaikutukset	34
4.2.1	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	34
4.2.2	Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön	35
4.2.3	Vaikutukset talouteen	37
4.2.4	Vaikutukset terveellisyteen ja turvallisuuteen	37
4.3	Osayleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin	38
4.3.1	Toimiva aluerakenne	38
4.3.2	Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu.....	38
4.3.3	Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat	39
4.3.4	Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto	39
4.4	Yleiskaavan oikeusvaikutukset	40
4.4.1	Ohjausvaikutus muuhun suunnitteluun	40
4.4.2	Seutu- tai maakuntakaavan ohjausvaikutus	40
4.4.3	Viranomaisvaikutus	40
4.4.4	Yleiskaavamääräykset	40
4.4.5	Rakentamisrajoitukset	40
4.4.6	Suojelumääräykset	40
4.4.7	Toimenpiderajoitus	41
4.4.8	Suunnittelutarvealue	41
4.4.9	Lunastus	41
4.5	Ympäristön häiriötekijät	41

Selostuksen liiteasiakirjat

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Maaperäkartta
3. Luontokohteet
4. Pohjavesialueet
5. Maisema ja kulttuurihistoria
6. Vesihuollon toiminta-alue
7. Asemakaavoitetut alueet
8. Valtatien aiheuttama melu

**Selostukseen kuuluu osayleiskaavakartta merkintöineen ja määräyk-
sineen**

Kaavaa koskevat muut asiakirjat, taustaselvitykset ja lähdemateriaali

Rakennuskannan inventointiraportit 1997 ja 2003

Asikkalan kulttuuriympäristöohjelma (Annu Tulonen, Edita Publishing 1998)

Asikkalan vesihuollon kehittämissuunnitelma (2004)

Aurinkovuoren, Anianpellon ja Vesivehmaankankaan pohjavesialueiden suojelu-suunnitelma (Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, 2001)

Asikkalan ja Padasjoen pohjavesialueiden suojelusuunnitelma (Alueelliset ympäristöjulkaisut 339, Terhi Moilanen)

Päijät-Hämeen maakunnan vesihuoltosuunnitelma

Lahden seudun rakennemalli (2.12.2004)

Päijät-Hämeen maakuntakaavan asiakirjat, mm:

- Maakuntakaavakartta
- MARY Päijät-Hämeen maakunnallinen selvitys
- Kaupan palveluverkkoselvitys

Päijät-Hämeen maisemaselvitys (Päijät-Hämeen liitto, Hämeen ympäristökeskus, Lahden ammattikorkeakoulu, 2006)

Päijät-Hämeen rakennettu kulttuuriympäristö (Päijät-Hämeen liitto, A159, 2006)

Päijät-Hämeen taajama- ja kylätarkastelu (Päijät-Hämeen liitto, Hämeen ympäristökeskus, Lahden ammattikorkeakoulu, 2006)

Kaava-alueen luonto- ja maisemaselvitys (Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, 2006)

Ympäristöhallinnon Hertta-järjestelmän tiedot

Rakennettu ympäristö, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museovirasto, ympäristöministeriö, 1993)

Arvokkaat maisema-alueet, maisema-alue työryhmän mietintö (ympäristöministeriö, mietintö 66/1992)

Päijät-Hämeen linnut -lehti. Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry.

www.phly.fi Päijät-Hämeen lintutieteellisen yhdistyksen Internet-sivut.

Rassi, P. Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000.

Maastomuistiinpanot vuosilta 1983-2006. Marko Loikkanen.

1. Tiivistelmä

1.1 Kaavaprosessin vaiheet

Asikkalan kunnanhallitus antoi 31.1.2005 38§ ympäristölautakunnalle tehtäväksi aloittaa Vääksyn osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen valmistelutyön.

Ympäristölautakunta pyysi osayleiskaavan laatimisesta tarjousta neljältä suunnittelutoimistolta. Ympäristölautakunta päätti 15.11.2005 112§ valita osayleiskaavan laatijaksi Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy:n.

Osayleiskaavan aloittamiseen liittyen järjestettiin valtuustoseminaari 9.1.2006.

Kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan tavoitteet 30.1.2006 4§. Samalla kunnanvaltuusto päätti että osayleiskaavan rajaukseen ei hyväksytä vanhan alueen ulkopuolisia alueita, ellei laajennusalueen maanomistajien enemmistö pinta-alalla punniten hyväksy maittensa sisällyttämistä yleiskaavan piiriin kuuluvaksi. Asian selvittämiseksi maanomistajille päätettiin lähettää kysely.

Maanomistajille tehdyn kyselyn perusteella osayleiskaavan rajaukseksi tuli voimassa olevan Vääksyn osayleiskaavan alue.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta järjestettiin viranomaisneuvottelu 15.2.2006.

Ympäristölautakunta päätti 13.6.2006 asettaa 21.4.2006 päivätyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville.

Ympäristölautakunta päätti 20.2.2007 asettaa Vääksyn osayleiskaavaluonnoksen nähtäville 26.2.2007 - 27.3.2007 väliseksi ajaksi sekä pyytää luonnoksesta lausunnot osallisilta viranomaisilta ja kunnan hallintokunnilta.

Osayleiskaavaluonnosta esiteltiin yleisötilaisuudessa 20.3.2007 Vääksyn yhteiskoulun auditoriossa.

Osayleiskaavaehdotus oli nähtävillä 23.6. – 11.8.2008.

Osayleiskaavaehdotuksesta pidettiin viranomaisneuvottelu 28.10.2008.

Osayleiskaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen ja mielipiteiden perusteella kaavakarttaan ja –selostukseen tehtiin joitakin muutoksia, jotka eivät edellyttäneet ehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville.

Kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan 16.12.2008.

Kouvolan hallinto-oikeus kumosi valitusten johdosta osayleiskaavan hyväksymispäätöksen Lehtiniemen matkailupalvelujen alueen (RM) ja Saitan teollisuusalueen (T) ja lähivirkistysalueen (VL) osalta (päättös n:ro 10/0350/2).

Osayleiskaava tuli voimaan 23.7.2010.

1.2 Osayleiskaavan keskeinen sisältö

Osayleiskaavan laatimisen ohjeena on toiminut Päijät-Hämeen maakuntakaava sekä Lahden seudun rakennemalli. Voimassa olevat asemakaavat on yleispiirteistetty osayleiskaavan pohjaksi.

Keskusta-alueet

Keskusta-alueilla on tiivistämistarvetta, joka on osoitettu kaavakartassa nuolimerkinnöillä.

Asuntoalueet

Uudet asuntoalueet sijoittuvat Rantakulmalle, Anianpellolle, Hympylänmäelle ja Kuotaaseen. Uudet asuntoaluevaraukset on osoitettu pääasiassa pientalovaltaisiksi alueiksi. Myös suunnittelualueella sijaitsevat loma-asuntoalueet on osoitettu pientaloalueeksi.

Palvelut

Yksityiset palvelut sijoittuvat pääasiassa keskustatoimintojen alueelle sekä asemakaavassa osoitetuille alueille. Hotelli Tallukan luoteispuolelle valtatie varteen on kuitenkin osoitettu uusi palvelujen ja hallinnon alue.

Julkiset palvelut sijaitsevat keskustatoimintojen alueella tai nykyisillä paikoilla.

Työpaikka-alueet

Nykyisten teollisuusalueiden lisäksi osayleiskaavassa on osoitettu laajenemisalueita Loukkuharjun teollisuusalueelle.

Liikenne

Osayleiskaavan liikennetarkaisut eivät edellytä suuria muutoksia ja täydennyksiä olemassa olevaan tieverkkoon. Uusia tieliikenteen yhteystarpeita on osoitettu keskustan suunnalta Orjastenkärkeen ja Anianpellontien ja valtatie 24 välille Loukkuharjun teollisuusalueen kautta. Hym pylänmäen asuntoalueiden toteuttamiseksi tarvitaan uusi liittymä valtatielle. Kevyen liikenteen verkoston täydennystarpeet on osoitettu osayleiskaavakartassa.

Luonnon- ja ympäristönsuojelu

Osayleiskaavakartassa on osoitettu luonnonsuojelualueet, Natura-alue, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet sekä pohjavesialueet.

Maisemat ja rakennuskulttuuri

Maisemallisesti arvokkaat alueet, kyläkuvallisesti arvokkaat alueet kulttuurimaisemat ja rakennussuojelukohteet on osoitettu kaavakartassa.

1.3 Toteuttaminen

Osayleiskaavan rakentamiseen tarkoitettujen alueiden toteuttaminen tapahtuu asemakaavoituksen kautta. Osayleiskaava toimii ohjeena, kun muutetaan olemassa olevia asemakaavoja tai laaditaan uusia. Osayleiskaavan oikeusvaikutuksia on käsitelty selostuksen lopussa.

2 LÄHTÖKOHDAT

2.1 Luonnonympäristö

2.1.1 Maisema

2.1.1.1 Maisemamaakuntajako

Maisemamaakuntajaossa Asikkala kuuluu Hämeen viljely- ja järvimaa-alueeseen ja siinä tarkemmin Päijänteen seutuun. Tämä alue on luonnoltaan selvästi omanlaatuisensa. Kulttuurimaiseman kehyksinä ovat jääkauden jäljet yhdessä vesistöjen kanssa. Asikkalan alue kuuluu myös Hämeen lehtokeskukseen. Metsäisen ja karun seudun eteläosiin on ilmastollisesti lämpimämmiltä kausilta jäänyt lehtokasvillisuutta kuten pähkinäpensaita, saarnia ja jalavia. Toistatuhatta vuotta jatkunut maanviljelykulttuuri on omalta osaltaan rikastuttanut ympäristöä.

2.1.1.2 Maisematyyppi

Päijät-Hämeen maisemaselvityksessä on tarkennettu ympäristöministeriön vuonna 1993 laatimaa valtakunnallista maisemamaakuntajakoa määrittelemällä ja rajaamalla Päijät-Hämeen maakunnalliset maisematyypit. Kullakin maisematyyppillä on tunnusomaiset luonnonpiirteet ja niiden muokkaamat maankäyttömuodot sekä erilainen maisemakuva. Maisemallisessa maakuntajaossa Vääksy kuuluu II Salpausselkään. II Salpausselän yhtymäkohta Vesijärveen ja Päijänteeseen tekee Vääksystä erityisen näyttävän ja voimakkaan suurmaiseman solmukohdan. Laajimmat Delta-alueet ovat Vesivehmaankangas ja Hyrtiälänkangas. Maisemallisesti merkittäviä, kumpuilevia peltomaisemia esiintyy mm. Urajärvellä, Vesivehmaalla, sekä Kurhila-Hillilässä, jotka sijaitsevat harjun lievealueilla.

2.1.1.3 Arvokkaat maisema-alueet

Maisema-aluetyöryhmän mietinnön *Arvokkaat maisema-alueet* mukaan Kurhila-Pulkkilan maisema-alue on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Se edustaa Päijänteen seudun viljavien savikkoisten maiden alavaa viljelymaisemaa sekä arvokasta harju- ja järviluontoa.

Maisemakuvaa luonnehtivat kauniisti kumpuilevat pellot. Laajoja näkymiä jäsentävät monet harjumuodostumat, II Salpausselkä, Rantaharju ja Pulkkilanharju. II Salpausselkä on laajojen viljelymaisemien kehys ja luo selkeän siluetin Vesijärven kaukomaisemaan. Kulttuurimaisemaa rajaavat myös selkeästi Päijänteen lahdet ja selät. Pulkkilanharju on arvokas maisemanähtävyys, jolta avautuvat molemmin puolin laajat Päijänteen järvimaisemat. Maisema-alue on vanhaa ja vaurasta maatalousaluetta.

Asikkalan kirkonkylässä maisemaa hallitsevat laajat peltoalueet. Pulkkilan kylässä on sekä vaihtelevaa ja pienipiirteistä maastoa että laajoja näkymiä.

Maisema-alueet on esitetty maisema- ja kulttuurihistoriakartassa, joka on selostuksen liitteenä 5.

2.1.2 Topografia ja maaperä

Toinen Salpausselkä muodostaa Asikkalan eteläosien maisemallisen rungon. Vääksyn taajama on syntynyt reunamuodostuman ja vesistöjen luomaan erityisen voimakkaaseen maiseman solmukohtaan. Aurinkovuori kohoaa Salpausselän komeana päätteensä ja monin paikoin muuallakin muodostuman rinteet ovat jyrkkiä ja korkeita luoden vahvoja maisemarajoja. Vesivehmaalla ja Hyrtiälässä muoto laajenee tasaisiksi deltoiksi. Urajärven kohdalla reunamuodostuman ydin katkeaa ja levittäytyy hienojakoisempina lajittuneina maalajivävyhykkeinä.

Salpausselkien jäätikön puoleisissa osissa on moreenia ja usein myös suppia, kun taas jäätiköstä poispäin viettävissä osissa on pääasiassa lajittunutta ainesta, jonka paksuus voi olla useita kymmeniä metrejä.

Harjualueiden maaperä soveltuu hyvin rakentamiseen.

Maaperäkartta on selostuksen liitteenä 2.

Kuva 2.1 Asikkalan taajamatarkastelu.

2.1.3 Luonnonolot

Asikkala kuuluu Etelä-Hämeen lehtokeskukseen ja sen Hollolan-Asikkalan osakeskukseen. Erityistä alueen lehdoissa on runsas lajisto, joka koostuu sekä lounaisesta että kaakkoisesta lehtolajistosta.

Fil. yo Tiina Riikonen teki kaava-alueella luontoselvityksen alkukesällä 2006. Luontokohdekartta on selostuksen liitteenä 3.

Varsinaisten lehtojen lisäksi alueella on runsaasti reheviä kangasmetsiä, jotka ovat lähes puhtaita kuusikoita, mutta aluskasvillisuus on hyvin lehtomainen. Saarenvuoren alue on pääosin tällaista tuoretta kuusikkoa. Ojien varsilla ja muissa kosteimmissa paikoissa kasvaa runsaasti sanikkaisia (mm. hiirenporrasta, korpi-imarretta), lehtokortetta ja muuta kostean lehdon kasvillisuutta. Ojia on kaivamalla oikaistu, joten ne eivät ole luonnontilaisia.

2.1.4 Lehdot ja pienvedet

Suunnittelualueella sijaitsevat seuraavat luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet:

1. Äkeenoja

Äkeenoja on saniaislehto ja myös lintukohde.

Äkeenoja laskee kaava-alueen eteläreunasta Pasolanvuoren pohjoispuolitse Vesijärveen. Alkuosaltaan oja on oikaistu ja kaivettu pelto-ojaksi. Tien 24 länsipuolella ojan uoma kulkee metsässä ja golfkentän poikki. Golf-kentällä kulkeva osa ojan varsista on raivattu puistomaiseksi, ja osin puusto on poistettu kokonaan. Pasolanvuoren kohdalla Äkeenoja on paikoin säilynyt luonnontilaisen kaltaisena purona. Ojan ympäristö on rehevää saniaisvaltaista lehtoa. Puusto on sekalehtipuustoa, pääpuulajeina harmaaleppä ja haapa, lisäksi on tuomea ja koivua. Lehtipuuston seassa on joitakin kookkaita kuusia. Pensaskerroksessa on tuomea sekä paikoin pohjanpunaherukkaa ja lehtokuusamaa. Kenttäkerroksen vallitsevana kasvillisuutena Äkeenajan varressa ovat sanikkaiset, mm. hiirenporrasta ja kotkansiipeä kasvaa peittävinä kasvustoina. Myös muu kenttäkerroksen kasvillisuus on rehevä ja hyvin monilajinen: lehtopalsamia, lehtokortetta, lehtotähtimöä, lehtopähkämöä, kevätlinnunsilmää, suokelttoa, huopaohdaketta, lehto-orvokkia ja luhtalemmikkiä. Kosteimmilla paikoilla esiintyy myös mm. mesiangervoa, rentukkaa ja korpikaislaa.

Kuva 2.2. Äkeenojan lehto

Äkeenoja ja sen varren lehto on monimuotoisuutensa vuoksi arvokas luontokohde. Monilajisen kasvillisuutensa lisäksi paikka on linnustoltaan monimuotoinen. (Linnuston kannalta tärkeistä kohteista on kerrottu selostuksen kohdassa 2.4.6.) Yhdessä viereisen vanhahkon kuusikon kanssa alue muodostaa myös liito-oravalle tyypillisen elinympäristön. Äkeenojan lehto ja kallioinen Pasolanvuori muodostavat yhdessä monimuotoisen kokonaisuuden, joka on arvokas ulkoilun ja virkistyksen kannalta. Alueelle on tehty viitoitettu luontopolku ja Pasolanvuoren kalliolla on laavu. Kalliolta on komeat maisemanäkymät Vesijärvelle ja muualle ympäristöön.

Kuva 2.3. Näkymä Pasolanvuorelta

2. Pasolanvuori

Pasolanvuori on lakiosiltaan pääosin varttunutta mustikkatyypin männikköä, jossa sekapuuna kuusta ja pensaskerroksessa katajaa, pihlajaa sekä paikoin nuorta koivua ja vesasyntyistä haapaa. Kallioilla on myös pienialaisia kuivempia karnerva- ja jäkälätyypin männiköitä. Länsipuolen kalliot ovat jyrkkiä ja alustaltaan paikoin louhikkoisia. Kallioiden alla metsä on lehtomaista kuusi- ja haapavaltaista varttunutta metsää, jossa myös metsälehmuksia. Pasolanvuori on mahdollinen liito-oravan elinympäristö. Maastokäynnin yhteydessä 29.6.06 liito-oravan esiintymisestä ei kuitenkaan tehty havaintoja. Ympäristöään selvästi korkeampi Pasolanvuori ja sitä pohjoispuolella reunustava Äkeenojan lehtovyöhyke erottuvat selvästi kaukomaisemassa.

3. Vääksynjoki

Vääksynjoki laskee Vesijärvestä Päijänteeseen. Se on osin kanava, osin uoma on pieni joki. Rannat ovat eteläpäästään puistomaisesti hoidettuja, pohjoispäässä joen ranta ja lähiympäristö on luonnontilaisen kaltaista lehtometsää. Puusto on harmaaleppää, tervaleppää, runkomaisia tuomia, pihlajaa ja koivua. Pensaskerroksessa on mm. paatsamaa, tammen taimia, pohjanpunaherukkaa ja koiraaheittä. Pienellä alalla on runsaasti koivulahopuuta. Kenttäkerroksen kasvillisuus on vaihteleva: paikoin lehtikariketta on runsaasti ja kenttäkerros harva (metsämaittikka, pikkutalvikki, käenkaali ja metsäalvejuuri). Pääosin kenttäkerros on ruohojen ja heinien peittämä, lajeina mm. lehtokorte, lehtopalsami, lehto-orvokki ja lililukka. Kosteimmissa avoimissa kohdissa kasvaa mm. hiirenporrasta, koiranputkea, huopaohdaketta, puna-ailakkia ja vadelmaa. Vääksynjoki ja kanava ympäristöineen ovat virkistys- ja matkailukäytön kannalta tärkeä alue. Vanhoilla puistopuilla on kulttuurihistoriallista arvoa. Vääksynjoen lehtomainen ympäristö on arvokas luonnon monimuotoisuuden kannalta.

2.1.5 Liito-oravan esiintyminen

Vääksyn osayleiskaava-alueen liito-oravaselvitys tehtiin keväällä 2006 (maastokäynnit 5.5.06 ja 29.6.06). Aiempia liito-oravahavaintoja tämän osayleiskaavan alueella oli vain yksi *Aurinkovuoren Natura-alueelta*. Lisäksi Asikkalasta selvitysalueen ulkopuolelta oli muutama vanha havainto.

Karttatarkastelun (1:20 000 peruskartoilta) pohjalta valittiin maastokäyntien kohteeksi oletettavasti liito-oravan suosimat alueet. Liito-oravan kannalta soveliaimpia elinympäristöjä ovat varttuneet ja vanhat kuusisekametsät sekä jyrkänteen alusmetsät ja tuoreet lehtolaikut pienvesien lähistöllä. Parhaiden biotyyppien puuttuessa liito-orava usein asuttaa pellonreunahaavikoita ja saattaa myös elää myös pihapiireissä, joissa on kolopuita ja sopivia ravinto- ja suojapuita.

Selvityksen alueella on taajama-asutusta ja liikenneväyliä sekä golf-kenttä ja muutamia peltoaukeita, joten liito-oravan kannalta sopivia paikkoja on melko vähän ja ne saattavat olla liian eristyneitä toisistaan. Selvitykseen kuulumaton Aurinkovuoren Natura-alue, jolta on yksi vanha liito-oravahavainto, kattaa suuren osan alueen metsistä.

Selvitettävän alueen muut laajemmat metsät ovat suureksi osaksi intensiivisessä metsätalouskäytössä, joten alueilla on paljon taimikoita ja nuoria metsiä, jotka eivät ole liito-oravalle soveliaita. Myöskään mäntyvaltaiset kankaat eivät ole elinympäristönä liito-oravalle sopivia. Maastokäynnit kohdistettiin niihin varttuneita kuusisekametsiin, joissa kasvaa haapaa ja/tai koivua. Tällaisia metsiä Vääksyn oy:n alueella on lähinnä *Rantakulmalla Pasolanvuoren-Saarenuoren metsäalueella*. Maastokäynnin yhteydessä 29.6.2006 liito-oravan esiintymisestä ei kuitenkaan tehty havaintoja.

Pasolanvuoren kalliojyrkänteen alapuolella ja mäen pohjoissivulla on liito-oravalle tyyppisintä metsää. Pasolanvuorta kiertää golfkenttä, mutta latvusyhteyksiä on läheisiin metsiköihin ja Saarenuorelle.

Saarenuorella on keskellä laajahko hakkuualue, mutta muut metsät ovat pääosin tuoreita/reheviä varttuneita kuusikoita. Eri puolilla aluetta on myös kolohaa-poja, vaikka muuten lehtipuusekoitusta on vain paikoin. Alueella on myös ojakosteikoita sekä kalliojyrkänkeitä, joiden läheisyyttä liito-orava usein suosii. Havain-

toja liito-oravasta ei Pasolanvuoren-Saarenuoren alueelta tehty, mutta se ei kuitenkaan poissulje mahdollisuutta, että alueella asuisi liito-oravia. Alue saattaa olla tilapäisesti tyhjänä olevaa elinpiiriä (siirtyminen kaava-alueen rajan ulkopuolelta olevilta tyyppillisiltä biotoopeilta?). Maastokäyntejä edeltäneiden päivien vesisaatteet ovat saattaneet hajottaa mahdolliset papanat, joten niitä ei huomattu, vaikka elinympäristö olisi ollutkin asuttu.

Hympylänmäen ja Loukkuharjun alueen metsät ovat lähinnä kuivia harjumänniköitä. Kuotaan ja Näkkimäen välisellä metsäalueella on enimmäkseen nuoria kasvatusmetsiä (koivua, kallioilla mäntyä). Alueella on myös varttuneita tuoreita kuusikoita, mutta niissä ei ole liito-oravalle tarpeellista lehtipuusekoitusta.

Yhtenäisempien metsäalueiden lisäksi maastossa käytiin tarkistamassa rantametsiköitä sekä pellonreunametsiköitä. *Rantametsiköt sekä Päijänteen että Vesijärven puolella* ovat enimmäkseen joko puhtaita lehtimetsiköitä (koivu- tai harmaaleppävaltaisia), mäntyvaltaisia kuivia metsiköitä tai nuoria mänty- tai koivuvaltaisia kasvatusmetsiä.

Vääksynjoen varressa kanavan Päijänteen puolella on liito-oravalle sopivaa luonnontilaisen kaltaista lehtisekametsää ja Vesijärven puolella vanhoja jaloja puistopuita, mutta alueelta puuttuvat liito-oravalle suojapuiksi välttämättömät kuuset. Kalmarinrannan puusto on vanhaa puistopuustoa ja kuivaa männikköä.

Selvityksessä löytyneet pellonreunahaavikot ovat pienialaisia, etupäässä nuoria haapalaikkuja. Liito-oravalle tyyppisiä elinympäristöjä ei rantametsistä eikä pellonreunoiltakaan löytynyt. Tonteilla ja pihossa ei tämän selvityksen yhteydessä käyty. Mahdolliset liito-oravalle sopivat elinympäristöt asutuksen keskellä ovat kuitenkin liito-oravan reviirokoon ja leviämisen kannalta suhteellisen pienialaisia ja eristyneitä. Liito-oravan esiintymistä osayleiskaava-alueeseen sisältyvillä Natura-alueilla ei tässä yhteydessä tutkittu.

2.1.6 Linnuston kannalta tärkeät alueet

Insinööri Marko Loikkanen (Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy) inventoi alueen linnustoa maastokäynnillä 30.6.2006. Inventoinnissa keskityttiin selvitysalueen linnustoltaan arvokkaisiin alueisiin. Inventoinnin ulkopuolelle rajattiin nykyiset suojelualueet sekä Natura-alueet. Linnustotietoa kerättiin pääasiassa alueelta habitaattikartoituksena. Lisäksi linnustotietoa saatiin saatavilla olevista lähteistä mm. Päijät-Hämeen lintutieteellisen yhdistyksen Internet-sivuilta.

Vääksynjoen ympäristö ja suisto

Vääksynjoen varsi ja sen ympäristö muodostaa taajama-alueen sisällä olevan linnustoltaan monipuolisen ja arvokkaan alueen. Alue koostuu Vääksynjoen varren puistometsistä sekä Vääksynjoen ruovikkoisesta suistosta luonnontilaisine rantametsineen Päijänteen puolella. Vääksynjoen suistoalueen rannoilla kasvaa iäkäslehtimetsää ja alueella on lahopuuta melko runsaasti. Alue on potentiaalinen valkoselkätikan ruokailualue.

Inventoinnissa alueella havaittiin uhanalaisuusluokituksessa vaarantuneeksi lajiksi määritellyn pikkutikan lentopoikue, joka on todennäköisesti pesinyt alueella. Alueen muuta linnustoa olivat mm. mustapääkerttu ja lehtokerttu. Alue muodostaa pesimälinnustoltaan monipuolisen alueen, jonka merkitystä lisää se, että Vääksynjoen varren metsät ja pensaikot keräävät keväällä ja syksyllä muuttoaikoina runsaasti hyönteissyöjälintuja levähtämään ja ruokailemaan alueella.

Vääksynjoen varressa on pesinyt 1970-luvulla Päijät-Hämeessä erittäin harvinainen kuningaskalastaja. Vääksynjoki pysyy talvisin sulana ja siinä talvehtii vuosittain 100-150 sinisorsaa. Satunnaisesti alueella havaitaan talvisin myös koskikara ja muita talvehtivia vesilintulajeja.

Kuva 2.4 Vääksynjoki

Orjastenkärjen-Männistönrannan alue

Alue muodostaa biotoopeiltaan monipuolisen rantametsä- ja ruovikkoalueen Päijänteen rannalla.

Orjastenkärki on pääosin vanhahkoa lehtimetsää kasvava Päijänteeseen työntyvä niemi. Orjastenkärjen linnusto koostuu tyypillisistä lehti- ja lehtometsän lajeista. Inventoinnissa havaittiin niemessä mm. mustapääkerttu sekä satakieli. Orjastenkärjen alueelle saattaa muodostua tulevaisuudessa pikkutikan reviiri, mikäli alueen metsät säilyvät mahdollisimman hakkaamattomina.

Orjastenniemen itäpuolella sijaitsee Kuotaanrannan venerantaan asti ulottuva ruovikkoinen lahtialue, ns. Männistönranta alue. Männistönranta muodostuu Orjastenkärjen pensoittuneesta ranta-alueesta sekä laajasta ruovikkoisesta Päijänteen lahdesta. Alue on tärkeä ruovikko- ja rantalintujen pesimäalue. Alueen arvokkaaseen pesimälajistoon kuuluu mm. kaulushaikara ja viitakerttunen.

Rantakulman ruovikkoalue

Vesijärven koillisrannalle sijoittuva alue muodostuu laajasta ruovikkoalueesta sekä Äkeenojan varren pensaikkoalueesta. Ruovikkoalueen laidassa on lintujen tarkkailua varten matala lava.

Alueella on havaittu useina vuosina kaulushaikara. Rannan pensaikkovyöhyke ja ruovikkoalue muodostaa hyvän biotoopin eri yölaulaja ja rantalinnuston lajeille. Inventoinnissa alueella havaittiin mm. mustapääkerttu, ruokokerttunen, pajusirkku ja pensaskerttu. Aikaisempina vuosina alueella on ollut reviiri mm. kultarinnalla ja viitakerttusella. Lisäksi ruovikossa on havaittu 1990-luvulla Päijät-Hämeessä erittäin harvinainen viiksitimali.

2.1.7 Pienilmasto

Pienilmastolla tarkoitetaan ilmaston paikallisia eroja, ja se voi vaihdella hyvinkin pienellä alueella. Pienilmaston tekijöitä ovat lämpötila, aurinkoisuus, tuulisuus ja kosteus sekä näiden yhteisvaikutus. Pienilmastoon vaikuttavat mm. maaston pinnanmuodot ja kasvillisuus sekä lähistöllä sijaitsevat vesistöt, kuten järvet, joet ja lammet.

Harjualueiden etelärinteet ovat pienilmastoltaan lämpimiä. Pohjoisrinteet puolestaan saavat vain vähän auringon säteilyä. Vääksyä ympäröivät suuret vesistöt, jotka tasaavat lämpötilaeroja ja vähentävät hallojen esiintymistä.

2.1.8 Vesistöt ja vesitalous

Kaava-alue sijaitsee kahden suuren vesistön, Vesijärven ja Päijänteen välissä. Alueen pienvesistöt ovat puroja tai oja.

Suurin osa suunnittelualueesta on yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeää I luokan pohjavesialuetta. Kanavan länsipuolella on Aurinkovuoren ja itäpuolella Anianpellon pohjavesialue. Pohjavesialueiden hydrogeologiset olosuhteet on esitetty liitteessä 4. Pohjavesialue sisältää alueen, jolla muodostuu pohjavettä sekä alueen, jolla pohjavettä voidaan hyödyntää muodostumasta. Muodostumisalueen ja suoja-alueen rajan väliin jäävällä alueella ei ole suurta merkitystä pohjaveden muodostumisen kannalta, mutta suojelussa ne tulee ottaa huomioon, sillä alueella sijaitsevat riskikohteet voivat aiheuttaa pohjaveden pilaantumisvaaran.

2.1.9 Maa- ja metsätalous

Kaava-alue käsittää Vääksyn keskustan ja sitä ympäröivät asunto- ja teollisuusalueet. Alueella ei ole kovin paljon pelloja. Talousmetsiä on jonkin verran alueen kaakkois- ja koillisosassa.

Saitan alueella on ryhmäpuutarha.

2.1.10 Luonnonsuojelu

Suunnittelualueen länsiosassa on Aurinkovuoren Natura-aluetta.

2.2 Rakennettu ympäristö

2.2.1 Vääksyn historiaa

II Salpausselän alueelta on löydetty vain muutamia ajoittamattomia tai historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Asikkala on jo varhain ollut asuttua ja vaurasta maatalousaluetta. Asutusta ja tiestöä on sijoittunut II Salpausselälle, mutta eri mittakaavassa kuin I Salpausselän seudulla.

Kuva 2.5 Asikkala 1700-luvun Kuninkaan kartastossa

Keskiajalla II Salpausselkää pitkin on kulkenut tie Asikkalasta Vesivehmaan kautta Heinolan Vierumäelle. Harjulla kulkeva tie on säilyttänyt vanhan linjauksensa. Päijänteen ja Vesijärven yhtymäkohdassa sijainnut Anianpelto oli Asikkalan vanhimpia kyliä ja merkittävä markkinapaikka keskiajalla. Vääksy on ollut pieni myllykylä, jossa Vääksynjoen varrella toimi useiden kylien myllyjä, ja rakentaminen oli pienipiirteistä. Vuonna 1871 valmistunut Päijänteen Vesijärveen yhdistävä kanava vauhditti Vääksyn kehittymistä pitäjän keskukseksi. Vääksyn kanava on historiallinen vesiliikenteen solmukohta ja Suomen vilkkaimmin liikennöity vapaa-ajan kanava. Kanavan ympäristöön muodostui 1800-luvun lopulta lähtien huvila-asutusta, josta vain pieni osa on säilynyt nykypäiviin saakka. Maatalousvaltaisen Asikkalan elinkeinoja ovat olleet pellavan- ja perunanviljely sekä karjatalous. Teollisuus on keskittynyt pääasiassa maataloustuotteiden jalostamiseen. Pitäjässä on toiminut mm. myllyjä ja kolme meijeriä.

2.2.2 Väestön rakenne ja kehitys

Asikkalassa on noin 8500 asukasta. Kunnan väkiluku laski 1950-luvun puolivälistä noin vuoteen 1970 saakka, jolloin asukkaita oli noin 8000. Tämän jälkeen alkoi hidas väkiluvun kasvu, joka taittui 1980-luvun puolivälissä. Kunnan väkiluku on pysynyt muuttumattomana vuodesta 1985 lähtien. Asukkaista vajaan 6000 asuu kunnan keskustaajamassa, Vääksyssä.

Seuraavat tiedot Asikkalan kunnan väestönkehityksestä on esitetty Päijät-Hämeen maakuntakaavaan liittyvässä kaupan palveluverkkoselvityksestä.

1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	Muutos 1990-2004		Muutos 2000-2004	
							lkm	%	lkm	%
8822	8782	8644	8680	8648	8554	8546	-276	-3,1	-98	-1,1

Maakuntakaavassa Asikkalan mitoitusväestö vuonna 2020 on 9380 asukasta.

2.2.3 Yhdyskuntarakenne

Vääksyn taajama sijaitsee Vesijärven ja Päijänteen välisellä kapealla kannaksella. Keskusta sijoittuu järviä yhdistävän Vääksyn kanavan molemmiin puolin. Painopiste on kanavan itäpuolella.

Vääksyn taajaman läpi kulkevat valtatiet 24 sekä maantiet 313 (Vääksy – Vierumäki) ja 314 (Vääksy – Sysmä).

Asuntorakentaminen keskittyy rantojen ja Anianpellontien (tie 313) läheisyyteen. Anianpellontien ja valtatie välissä noin neljä kilometriä keskustasta kaakkoon sijaitsevat Loukkuharjun ja Vehkoon teollisuusalueet. Alueen eteläosassa valtatie ja Vesijärven välissä on golfkenttä.

2.2.4 Asuminen

Vääksyn keskustassa on pientalojen lisäksi melko paljon kerrostaloja. Asuntoalueet ovat paikoitellen väljästi rakennettuja, ja niillä on varaa rakentamisen tiivistämiseen. Uusia asuntoalueita on mm. keskustasta kaakkoispuolella. Rannoilla on paljon loma-asutusta.

Kuva 2.6 Jukolanpelon uutta asuntoaluetta golfkentän laidalla

2.2.5 Palvelut

Päijät-Hämeen maakuntaliiton tekemässä *Kaupan palveluverkkoselvityksessä* Vääksyn keskusta on luokiteltu puoliseututason paikalliseksi palvelukeskittymäksi. Puoliseututason kaupallisen palvelukeskittymän vaikutusalue ulottuu sijaintikuntaa laajemmalle alueelle. Palveluiltaan keskittymä tarjoaa melko monipuolista palvelua.

Lähes koko suunnittelualueella palvelut ovat pyöräilyetäisyydellä (4 km) ja lähes koko taajama-alueella kävelyetäisyydellä (1,5 km).

2.2.6 Työpaikat ja elinkeinotoiminta

Päijät-Hämeen liiton *Kaupan palveluverkkoselvityksen* mukaan työpaikkojen määrä Vääksyn keskustan alueella vähentyi 169:llä vuosina 1990 - 2000. Keskustan itäpuolisella alueella työpaikkoja tuli kolme lisää.

Teollisuustyöpaikkoja on pääasiassa Vehkoon ja Loukkuharjun teollisuusalueilla.

Asikkalasta tehdään työmatkoja kunnan ulkopuolelle lähinnä Lahteen ja Heinoilaan.

2.2.7 Virkistys

Aurinkovuori on seudullisesti arvokas virkistysalue. Vääksyn kautta kulkee *Ilvesretkeilyreitistö*, joka johtaa Evolle ja Vierumäelle. Latuverkostoja on lisäksi mm. Hympylänmäellä. Kanavan itäpuolella on rantaan rajoittuvia virkistysalueita, mutta kanavan länsipuolella niitä on melko vähän.

Kalmarinrannassa on virkistysaluetta, jolla on mm. tenniskenttä ja uimaranta. Muita uimarantoja on Kalmarinrannan lisäksi Suivassa sekä Päijänteen rannalla suunnittelualueen luoteisosassa.

Alueen itäosassa valtatie ja Vesijärven rannan välissä on golfkenttä.

Kuva 2.7 Kalmarinranta

2.2.8 Liikenne

2.2.8.1 Maantieliikenne

Suunnittelualueen halki kulkevat valtatie 24 (Lahti – Jyväskylä), maantie 313 (Vääksy – Vierumäki) ja maantie 314 (Vääksy – Sysmä).

2.2.8.2 Vesiliikenne

Vääksyn kanava on alusmäärältään Euroopan vilkkaimmin liikennöity sisävesikanaava.

Kuva 2.8 Kanava

2.2.8.3 Joukkoliikenne

Päijät-Hämeen liiton tekemän *Kaupan palveluverkkoselvityksen* mukaan Vääksyn ja Lahden keskustojen välillä valtatiellä 24 on tiheä joukkoliikenteen vuorotarjonta (vähintään 2krt/h). Joukkoliikenteen peruspalvelut ovat saatavilla kaava-alueen keskeisten liikenneväylien läheisyydessä (valtatie 24 Vääksystä länteen, sekä maantiet 313 ja 314).

2.2.8.4 Kevyt liikenne

Keskustan alueella suurimpien liikenneväylien varrella on erilliset kevyen liikenteen väylät. Ulkoilureitit täydentävät kevyen liikenteen verkostoa.

2.2.9 Rakennettu kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristöt on esitetty maisema- ja kulttuurihistoriakartassa, joka on selostuksen liitteenä 5.

2.2.9.1 Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti merkittävällä rakennetulla kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ympäristöjä, jotka sisältyvät museoviraston ja ympäristöministeriön julkaisuun *Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt*. Nämä alueet ja kohteet ovat valtakunnallisia alueideinkäyttötavoitteita koskevassa valtioneuvoston päätöksessä (30.11.2000) kulttuuri- ja luontoperintöä koskevissa erityistavoitteissa tarkoitettuja alueiden käytön suunnittelun lähtökohtia. Vääksyn osayleiskaava-alueella valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä ovat:

- Vääksyn kanava ympäristöineen ja Anianpellon markkinapaikka
- Vesivehmaan kylä ja kulttuurimaisema

Vääksyn kanava ympäristöineen ja Anianpellon markkinapaikka

Kapealla kannaksella sijaitseva Vääksy muotoutui Päijänteen ja Vesijärven yhdistävän kanavan valmistumisen (1868-1871) myötä Asikkalan keskuksiksi. Kanavan valmistuminen oli merkittävä vesireitin parannus Päijät-Hämeessä. Yksisulkuinen kanava on n. 1,3 kilometriä pitkä ja yhdeksän metriä leveä. Se uusittiin 1908-1911. Kanavaan liittyvistä rakennuksista on säilynyt odotushuone (1910) ja kanavan kasöörin piharakennus (1868?). Kanavan ylittävä Lahti-Jämsä -tien kaarisilta on vuodelta 1959.

Kanavan vieressä virtaava Vääksynjoki on ollut historiallinen myllypaikka keskiajalta lähtien. Vesimyllyistä on mainintoja 1400-luvulta. Nykyisen, myllymuseona toimivan, myllyrakennuksen kanavanpuoleisen osan hirsirakenne on ilmeisesti 1700-luvulta. Etuosa on 1930-luvulta.

Kanavan lähiympäristöön muodostui huvila-asutusta 1800-luvun lopulta lähtien. Vanhin säilynyt huvila on valtioneuvos J. R. Danielsson-Kalmarin huvila. Hän osti 1890-luvun alussa valmistuneen huvilan 1892. Huvilan itäpuolella on lähes samanikäinen Sirkkusen huvila. Lahti-Jämsä maantien eteläpuolella sijaitseva Ahtolan huvila on rakennettu 1910. Sen länsipuolella sijaitsee entinen ruotusotamiehen torppa Piha-Ahtola ja neljä 1920-luvulla rakennettua pientä huvilaa Vesijärven rannalla. Huviloita on purettu vuosien saatossa ja säilyneiden huviloiden ympäristö on muuttunut voimakkaasti. Danielsson-Kalmarin huvilaa ympäröi seurakuntatalo ja kerrostaloja 1970-1980-luvulta sekä 1950-luvulla valmistunut kunnantalo.

Kuva 2.9 Sirkkusen huvila (Sirkkusen huvila.jpg)

Kanavan ympäristö on pirstaloitunut melko voimakkaasti, etenkin sen itäpuolella. Kunnantalo, 1925 rakennettu entinen koulu, Saran talo (1800-l, 1930-l korotus) ja Kanavan kahvila (1920-l) ovat fragmentaarisia muistumia Vääksyn varhaisemmasta historiasta. Yhtenäistä kokonaisuutta ne eivät enää muodosta.

Anianpellon työväenyhdistyksen talo on 1900-luvun alusta.

Anianpelto oli vuodesta 1727 Päijät-Hämeen keskeisimpiä markkinapaikkoja ja alueesta kaavailtiin kauppalaan 1770- ja 1850-luvuilla. Vanhalla markkinapaikalla kasvaa rauhoitettu ikihongikko.

Anianpellon kylä on Asikkalan vanhimpia kyliä. Sen keskustan tienoolla on säilynyt vanhaa rakennuskantaa 1800-luvun puolelta ja 1900-luvun alusta. Armo-tien varrella ja siitä jatkuvalla kujalla on pienimittakaavaista, viehättävää ja yhtenäistä rakennuskantaa. Anianpellontien varrella on mittakaavaltaan suurempia rakennuksia. Vesivehmaan suunnasta saavuttaessa Anianpellon raittia reunustavat rakennukset muodostavat eräänlaisen Vääksyn portin. Alueen ilme on kuitenkin muuttunut uudisrakentamisen vuoksi

Vesivehmaan kylä ja kulttuurimaisema

Vesivehmaan kylän kulttuurimaisema-alueen länsireuna ulottuu suunnittelualueelle. Keskiaikaisperäisen Ylisen Viipurintien varrella sijaitsevan Vesivehmaan kylän maisemakuvalle on tyypillistä mäenkumpareiden ja laaksojen luoma vaihtelevuus. Vehkoon kylässä pellot laskeutuvat näyttävästi Lahteen johtavalle maantielle. Kylän keskustassa on edustava jugendtyylinen nuorisoseurantalo vuodelta 1915.

2.2.9.2 Maakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on asiantuntijaviranomaisten määrittelemä maakunnan ominaisluonnetta ja erityispiirteitä ilmentävä rakennettu kulttuuriympäristö. Suunnittelualueella sijaitsevia maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä ovat:

- Vääksyn kanava ympäristöineen ja Honkaniemi III:n asuntoalue
- Anianpelto
- Kurhilan, Hillilän ja Syrjäntaustan kylien kulttuurimaisema.

Vääksyn kanava ympäristöineen ja Honkaniemi III

Vääksyn kanavan maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön raja-
us on laajempi kuin valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön. Siihen sisältyy
Kanavan länsipuolinen Vesijärven rannan huvila-alue sekä Aurinkovuoren poh-
joispuolella, Päijänteen rannalla sijaitseva Honkaniemi III -asuntoalue erillise-
nä alueena. 1940-luvulta lähtien rakentuneella alueella on sekä rintamamiestalo-
ja että jälleenrakennuskauden omakotitaloja. Alueelle on rakennettu myös nuo-
rempia pientaloja.

Anianpelto

Anianpellon maakunnallisesti merkittävä rakennettu alue sisältyy valtakunnalli-
sesti merkittävän alueen rajaukseen.

Kurhilan, Hillilän ja Syrjäntaustan kylien kulttuurimaisema

Kurhilan, Hillilän ja syrjäntaustan kylien maakunnallisesti arvokkaan agraarimai-
seman länsikulma ulottuu suunnittelualueelle.

Kahdeksi keskuksiksi maantien varteen keskittyneet kylät muodostavat suurmai-
semaakokonaisuuden, jota hallitsevat laajat, Vesijärveen rajautuvat viljelyalueet
ja niiden ympärillä sijaitsevat tilakeskukset. Asutus sijoittuu nauhamaisesti pää-
tien varteen ja kumpareiden eteläpuoleisille rinteille. Rakennuskannan uusiutu-
misesta huolimatta alue on säilyttänyt selkeän agraarin luonteensa.

Vierekkäin sijaitsevat Hillilän ja Kurhilan kylät muodostavat historiallisen ja mai-
semallisen kokonaisuuden. Kylänraitti noudattaa keskiaikaista Hämeenlinna-Vii-
puri -tietä. Tieltä avautuu laaja Vesijärveen rajautuva viljelymaisema. Kurhilassa
Kurhilan porttina tunnettu kyläkeskus muodostaa tiivihkön hyvin rakennuskann-
altaan pääosin 1900-luvun alkuun palautuvan hyvin säilyneen kokonaisuuden.
Kylä-Hoimelan paritupapohjaisen päärakennuksen vanhin osa lienee 1750-luvul-
ta. Se kuuluu Asikkalan vanhimpiin. Liikola ja Kunnas ovat 1910-luvulta. Talot si-
jaitsevat vanhan ryhmäkylän paikkeilla. Maiseman taustana on toinen Salpaussel-
kä. Syrjäntausta on osa Kurhilan ja Hillilän suurmaisemaa.

Kurhilan ja Hillilän kylät mainitaan kirjallisissa lähteissä 1440-luvulla. Halkomäen
itärinteeltä on löydetty viikinkiaikainen kupurasolki.

Kopposelan (Keisterin) tilakeskuksen rakennukset lukeutuvat alueen vanhimpiin.
Paritupatyypin päärakennuksen vanhin osa on ilmeisesti 1600-luvulta. Tu-
paosa on 1800-luvulta. Pihapiiriä rajaavat lisäksi talli, kaksi aittaa ja liiteri. Alu-
eella on myös runsaahkosti 1900-luvun alun ja alkuvuosikymmenten rakennus-
kantaa. Uudisasutus on sijoittunut luontevasti kylän historiallisen rakenteen huo-
mioiden.

2.2.9.3 Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Paikallisesti kulttuurihistoriallisesti merkittäviä alueita ovat

- Honkaniemi III,
- Vääksyn vanha keskusta,
- Anianpellon kylä,
- Mikkolan kartano pihapiireineen
- Kompantie, 1950-luvun asuntoalue,
- Vartiovaara, 1950-luvun asuntoalue,
- Lehtola, 1950-luvun asuntoalue,
- Saitan ryhmäpuutarha

Anianpellon kylä ja Lehtola sisältyvät Anianpellon valtakunnallisesti merkittävään
alueeseen. Honkaniemi III sisältyy Vääksyn kanavan maakunnalliseen kulttuuri-
ympäristöön.

Vääksyn vanha liikekeskusta

Yhtenäisimmän rakennetun ympäristön kokonaisuuden Vääksyn historian ilmentäjänä muodostaa kanavan länsipuolella sijaitseva Vääksyn varhaisen liike-elämän keskus. Vääksyntien varrella sijaitsevassa puutalojen rivistössä on harjoitettu kauppa- ja teollisuustoimintaa 1910-luvulta lähtien. Opistotalona tunnetun rakennuksen piharakennuksessa toimi 1920-luvulla limonaditehdas. Itse talossa oli apteekki. Verhon talossa oli kanavan rakentamisen aikoihin työmaaruokala. Vuonna 1916 korotetussa talossa on sittemmin toiminut mm. väri- ja tapettikauppa. Liikerakennusten pohjoispuolella sijaitsee vanhempaa 1910-1920-luvun rakennuskantaa, mm. Mäkisen ja Vuorisen talot. Jälkimmäisessä toimi täysihoitola vuodesta 1927 lähtien. Näkyvimpiä rakennuksia Vääksyntien varrella on tiettävästi arkkitehti Yrjö Lindgrenin suunnitteleminen mukaan 1950-luvulla (?) rakennettu liike- ja kerrostalo.

Vääksyntien Vesijärven puoleisessa osassa sijaitsee 1920-luvulla rakennettu Päijänne-hotelli (vanha hirsirakennus korotettu ja rapattu). Klassistisvaikutteinen rakennus sijaitsee näyttävällä paikalla Vääksyntien ja Rillitien risteyksessä. Tyhjillään olevan hotellin takana on kolmen 1900-luvun alussa (?) rakennetun puurakennuksen rivistö. Rakennusten julkisivut antavat valtatielle päin.

Vääksyntien alkupäässä, koillisessa sijaitsee 1927 rakennettu Länsi-Asikkalan osuusmeijeri. Päijänne-talona nykyisin tunnetun rakennuksen ulkoasu on muuttanut peruskorjauksen myötä. Meijeriä vastapäätä sijaitsee 1942 rakennettu, yhä toimiva Vääksyn mylly. Rakennus on maisemallisesti hallitseva.

Mikkolan kartanon pihapiiri

Anianpellon ja Vääksyn keskustan välissä sijaitseva Mikkolan kartano (päärakennus 1868, 1928) on jäänyt uuden tielinjauksen ja liikekeskustan puristuksiin. Mikkolan pihapiiriä rajaa kuusaita.

Mikkolan kartano on entinen Roosin rustholli, jota kutsuttiin Anianpellon kartanoksi. Nykyistä rakennusryhmää alettiin pystyttää Mikkolan torpan paikalle vuodesta 1865 lähtien. Klassisististyyllisen päärakennuksen ensimmäinen kerros on valmistunut 1868 ja toinen kerros vuonna 1928.

Väentupa lienee 1800-luvulta ja on siirretty tiettävästi 1930-luvulla nykyiselle paikalleen.

Kaksikerroksinen vilja-aitta on rakennettu vuosina 1865-72. Anianpellontien varrella oleva tiilinavetta on tehty 1880-luvun alussa Suivan savesta lyödyistä tiilistä.

Kartanon puiston jalot lehtipuut ovat 1900-luvun alusta. Liikennejärjestelyt ovat pienentäneet puutarhaa. Hedelmätarha on hävinnyt ja yhteys maantieltä pihaan katkennut.

1950-luvun pientaloalueet

- Kanavan itäpuolella sijaitsee kolme yhtenäistä 1950-luvun pientaloaluetta:
- Kompantie (Kalmarinrannan itäpuolella),
- Vartiovaara,
- Lehtola, (Anianpellon alueella),

Saitan ryhmäpuutarha

Saitan ryhmäpuutarha sijaitsee Vesijärven rannalla suunnittelualueen länsiosassa.

2.2.9.4 Kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset

Vääksyn rakennettua kulttuuriympäristöä on käsitelty ympäristöministeriön julkaisemassa Asikkalan kulttuuriympäristöohjelmassa (Annu Tulonen, 1998). Kult-

tuuriympäristöohjelmassa on mukana noin 50 Vääksyssä sijaitsevaa yksittäistä rakennusta tai rakennusryhmää. Kulttuuriympäristöohjelmaa täydentävät Vääksyssä tehdyt rakennuskannan inventoinnit. Tärkeimmät inventoidut rakennukset ja yhtenäisen rakennuskannan alueet on esitetty maisema- ja kulttuurihistoriakartassa, joka on selostuksen liitteenä 5. Karttaan liittyy lista yksittäisistä rakennuksista. Rakennukset on luokiteltu merkittävyytensä perusteella kolmeen ryhmään. Numerointi on pääosin Asikkalan kulttuuriympäristöohjelman mukainen.

Asikkalan kulttuuriympäristöohjelmassa on esitetty suositus, jonka mukaan Vääksyssä tulisi pyrkiä säilyttämään erityisesti myllyperinteeseen, kanavan historiaan ja huvilakulttuuriin liittyviä rakennuksia sekä mansardikattoisia taloja.

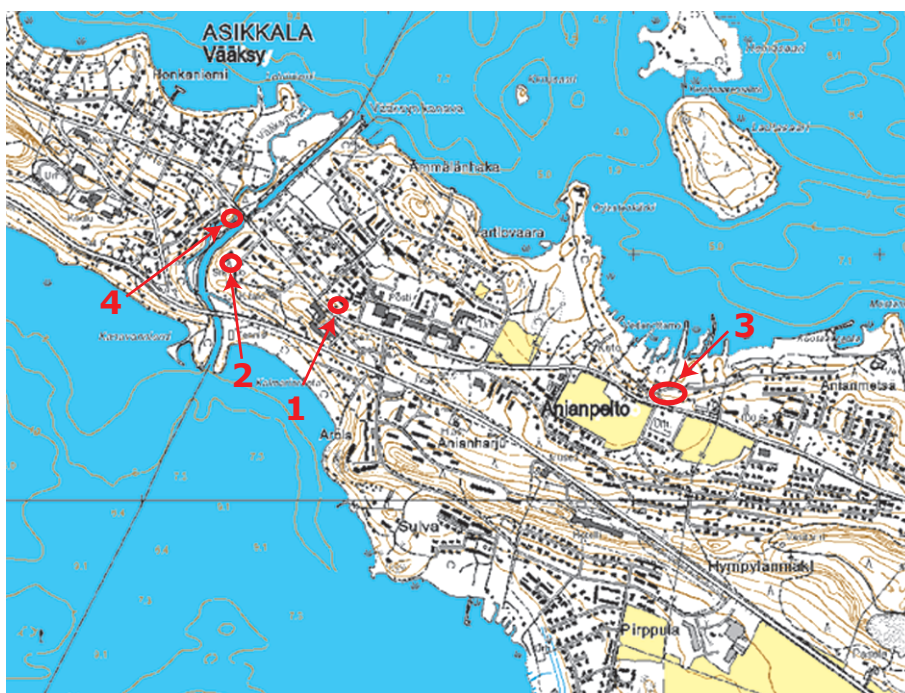

Kuva 2.10 Kanavan kahvila edustaa Vääksyn mansardikattoista rakennuskantaa

2.2.10 Muinaismuistot

Museoviraston 5.10.2006 antaman lausunnon 495/303/2006 sekä sen täydennykseksi 9.10.2006 lähetetyn sähköpostiviestin ja kaavaehdotuksesta annetun lausunnon mukaan kaava-alueelta on löytynyt seuraavat muinaismuistot:

- 1. Myötämäki:** kivistinen asuinpaikka
- 2. Kalmarinpuisto:** historiallisen ajan sillan rauniot
- 3. Anianpelto:** historiallisen ajan markkinapaikka
- 4. Keskimylly:** historiallisen ajan vesimyllyn perustukset

Kuva 2.11 Muinaisjäännösten sijainti kartalla

2.2.11 Tekninen huolto

2.2.11.1 Vesihuolto

Suunnittelualueella sijaitsevat Aurinkovuoren ja Anianpellon vedenottamot. Hympylänmäellä on ylävesisäiliö.

Anianmetsässä Päijänteen rannalla on jätevedenpuhdistamo.

Vesihuollon toiminta-alue on esitetty liitekartassa 6.

2.2.11.2 Energiahuolto

Tynnyrikiven alueella Anianpellontien varrella on muuntamo, jolta johtaa voimalinja itään päin.

2.2.12 Erityistoiminnot

Vehkoon teollisuusalueella on käytöstä poistettu kaatopaikka.

Soranottoalueita on suunnittelualueen itäosassa Hympylänmäessä, Näkkimäessä ja Mikkolankankaalla.

Vehkoon teollisuusalueen yhteydessä on lemmikkieläinten hautausmaa.

2.2.13 Ympäristönsuojelu ja ympäristöhäiriöt

2.2.13.1 Pohjaveden suojelu

Asikkalan teollisuusalueet sijaitsevat suureksi osaksi pohjavesialueella. Teollisuusalueilla kemikaalien ja polttoaineiden käyttö, varastointi ja kuljetus ovat riski pohjavedelle. Onnettomuuksien tai huolimattoman käsittelyn seurauksena kemikaaleja voi päästä pohjaveteen. Häiriöpäästöjen syinä voivat olla mm. putkistojen, viemäreiden ja säiliöiden vuodot, kemikaalien käsittelyalueiden puutteellinen suojaus ja jätevesien puutteellinen tai väärä käsittely. Tulipalotilanteessa kemikaaleja voi kulkeutua pohjaveteen sammutusvesien mukana.

Asuntoalueilla pohjavesiä saattavat vaarantaa öljysäiliöiden vuodot sekä jätevesien pääsy maaperään.

Vilkkain ja öljy- ja kemikaalionnettomuuksien kannalta riskialttein liikenneväylä, valtatie 24, kulkee Vääksyn keskustan kohdalla pohjavesialueella.

Maataloudessa pohjavesiriskejä aiheuttavat mm. lietelannan, lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttö. Suunnittelualueella on vain vähän viljeltyjä peltoja.

Maa-ainestenotto ja hoitamatta jääneet ottoalueet ovat pohjavesialueilla riskitekijöitä. Laaja-alainen maa-ainestenotto voi johtaa pohjaveden laadun heikkeneemiseen ja laatuvarhailun lisääntymiseen. Aurinkovuorella, Pasolassa, Vehkoosassa ja Näkkimäessä on soranottoalueita, jotka sijaitsevat pohjavesialueella. Näistä soranotto jatkuu vielä Näkkimäessä.

Aurinkovuoren, Anianpellon ja Vesivehkaankankaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa (Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, 2001) on lueteltu seuraavat pohjaveden laatua vaarantavat riskikohteet, jotka sijoittuvat Vääksyn osayleiskaavan alueelle. Kohteet on esitetty liitteessä 4.

Kohteen numero	Kohteen nimi	Riski
016-0035	Aurinkovuoren kaatopaikka	
016-0009	Entinen pylväskyllästämö	
016-0018	Ampumarata	
016-0034	Sahan vanha kaatopaikka	
016-0102	Lämpökeskus Saittaniemi	
016-0006	KW-Door Oy	Tehdas ei aiheuta suoraa pohjaveden pilaantumisriskiä. Rannassa tapahtuu kuitenkin järvi-veden rantaimetyymistä. Laitoksella käsitellään ja varastoidaan mm. lakkoja.
016-0010	Metsä Serlan entinen kyl- lästämö	
016-0051	ABC-kylmäasema (Entinen Shell Vääksy)	Maamassoja on vaihdettu likaantumisen vuoksi
016-0029	Vääksyn tankkausmajakka	Polttoaineen pääsy veteen, riski lähinnä teoreettinen
016-0103	Lämpökeskus Keskusta	
016-0023	Entinen Union	
016-0047	St1-huoltoasema (entinen Esso)	Maamassoja on vaihdettu likaantumisen vuoksi
016-0044	Neste Lahdentie 3	Nykyaikaiset polttoainesäiliöt, tutkimuksissa ei ole havaittu maaperän likaantumista
016-0015	EL-kori Oy	Tehtaalla käytetään liuottimia. Sijaintinsa vuoksi tehdas aiheuttaa paikallisen riskin pohjaveden puhtaudelle.
016-0013	Rapala Oy	Tehtaalla käytetään ja varastoidaan mm. maaleja, liuottimia ja pesuaineita. Kiinteistöllä on öljylämmitys. Tehtaalla on ympäristölupa.

016-0003	Ei-Mi Kaluste Oy	Tuotannossa käytetään liuottimia. Kiinteistöllä on öljylämmitys.
016-0031	Suurmuuntamo	
016-0030	Vääksyn Betoni, vanha betoniasema	Sijainti reunamuodostuman keskilänteellä sorakuopan reunalla on riskialtis. Virtausyhteys Anianpellon vedenotamolalle on mahdollinen. Alueella on huonosti suojattu tankkauspiste.
016-0101	Vääksyn Betoni, uusi betoniasema	Laitoksen piha-alue ei ole päällystetty. Alueella on tankkauspiste.
016-0050	Vääksyn maanrakennus, R. Viikilä	Suurin riski on työkoneiden säilytys ja huolto.
016-0005	Lauttaniemi Ky	Sahatoiminta ja puutuotteiden pintakäsittely on lopetettu. Maaperän likantuneisuutta ei ole selvitetty.
016-0036	Vehkoon entinen kaato- paikka	
016-0016	?	

Shell Vääksy on lopettanut toimintansa ja alueen maaperä on puhdistettu.

2.2.13.2 Melu

Vääksyssä merkittävin melun aiheuttaja on valtatie 24. Valtatien aiheuttamaa melua on kuvattu melumallinnuskartassa (liite 8).

2.2.13.3 Säteily

Suomessa sisäilman radonpitoisuudet ovat Euroopan ja mahdollisesti koko maailman suurimpia. Syyt korkeisiin radonpitoisuuksiin löytyvät geologiasta, rakennustekniikasta ja ilmastosta. Graniittisen kallio- ja maaperämme uraanipitoisuus on suurempi kuin koko maailmassa keskimäärin. Suomessa uraanipitoisuudet ovat suurimpia mm. Lahden seudulla. Hyvin ilmaa läpäisevät sora- ja hiekkaharjut ovat radonpitoisen ilman ehtymätön lähde. Harjuille perustetuissa taloissa radonpitoisuudet ovatkin selvästi suurempia kuin lähiympäristön muille maalajeille perustetuissa taloissa. Radonin kannalta pahimpia alueita ovat kohomuotoiset ja jyrkkärinteiset soraharjut.

2.2.14 Sosiaalinen ympäristö

Kaava-alueella on melko monipuoliset palvelut. Etäisyys asutusalueilta liikekeskustaan on enimmillään noin kolme kilometriä.

Vääksyssä on hyvät ulkoilumahdollisuudet. Ranta on kaikkialla lähellä, mutta paikoitellen rannat ovat tiiviisti rakennettuja ja yleiseen käyttöön tarkoitettuja ranta-alueita on vähän.

Asikkalassa on paljon loma-asuntoja ja matkailijoille suunnattuja palveluja. Kesäasukkaat ja matkailijat vilkastuttavat kyläkuvaa ja palvelujen kysyntää kesäisin.

2.3 Suunnittelutilanne

2.3.1 Kaava-alueita koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

2.3.1.1 Maakuntakaava

Ympäristöministeriö on vahvistanut Päijät-Hämeen maakuntakaavan 11.3.2008. Maakunta korvasi vahvistuttuaan Päijät-Hämeen seutukaavan. Maakuntakaavassa on osoitettu suunnittelualueelle seuraavat aluevaraukset:

Keskustatoiminnot

Vääksyn liike- ja hallintokeskuksen alue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (C).

Taajamatoiminnot

Keskustan tuntumaan on osoitettu taajamatoimintojen aluetta (A). Taajamatoimintojen laajenemissuunta on keskustasta itään päin.

Teollisuus

Teollisuus- ja varastoaluetta (T) on osoitettu Vehkoon ja Loukkuharjun alueille, jotka sijaitsevat noin kaksi kilometriä keskustasta itäkaakkoon, sekä keskustan länsipuoliselle Saitan alueelle.

Kehittämisen kohdealue

Vääksyn – Vesivehmaan kehittämisen kohdealuetta (kk) kehitetään elinkeinoelämän, lentoliikenteen ja matkailun sekä kulttuuri-, maisema- ja pohjavesiarvojen alueena.

Satama-alueet

Satama-alueita (LV) on osoitettu keskustan itäpuolelle Männistönrantaan ja Kuotaanrantaan sekä kanavan Päijänteen puoleiselle suulle. Kanavan Vesijärven puoleisessa päässä on venesatama. Vääksyn kanavan kautta kulkee laivaväylä.

Tieliikennealueet

Valtatie 24 on osoitettu valta- tai kantatieksi (vt), jolla on eritasoliittymä Vääksyn keskustan kohdalla. Maantie 313 on osoitettu seututiekseksi (st). Vehkoon ja Loukkuharjun teollisuusalueiden väliin on osoitettu tieliikenteen yhteystarve teiden 24 ja 313 välille.

Vesihuolto

Valtatien 24 varteen on osoitettu ohjeellinen kehitettävä päävesijohtolinja Pirpulaan kaakkoon päin.

Energiahuoltoalueet

Loukkuharjun teollisuusalueelta itään ja etelään kulkee voimalinja (z).

Erityistoimintojen alueet

Vehkoon teollisuusalueella on käytöstä poistettu tai poistuva jätteenkäsittelyalue (EJm).

Pohjavesialueet

Suurin osa suunnittelualueesta on erityistä pohjavedensuojelualueutta tai tärkeää pohjaveden hankintaan soveltuvaa pohjavesialuetta (pv)

Maa-ainesten ottoalue

Loukkuharjun teollisuusalueen pohjoispuolella on maa-ainesten ottoalue (eo).

Golfalue

Golfkenttä on osoitettu merkinnällä RMg.

2.3.1.3 Voimassa olevat asemakaavat

Kaava-alueella on voimassa noin 60 asemakaavaa. Kartta asemakaavoitetuista alueista on selostuksen liitteenä.

2.3.1.4 Lahden seudun rakennemalli

Seutuvaltuusto on hyväksynyt Lahden seudun rakennemallin 2.12.2004. Rakennemalli on kuntien yhdessä laatima maankäytön periaatteita koskevan kannanotto. Rakennemallityön tarkoituksena on ollut ratkaista kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen pitkän tähtäimen kehittämiseen liittyviä keskeisiä maankäyttökysymyksiä. Tärkeimpänä tavoitteena on ollut löytää kestävä ja toimivan yhdyskuntarakenteen päälinjat.

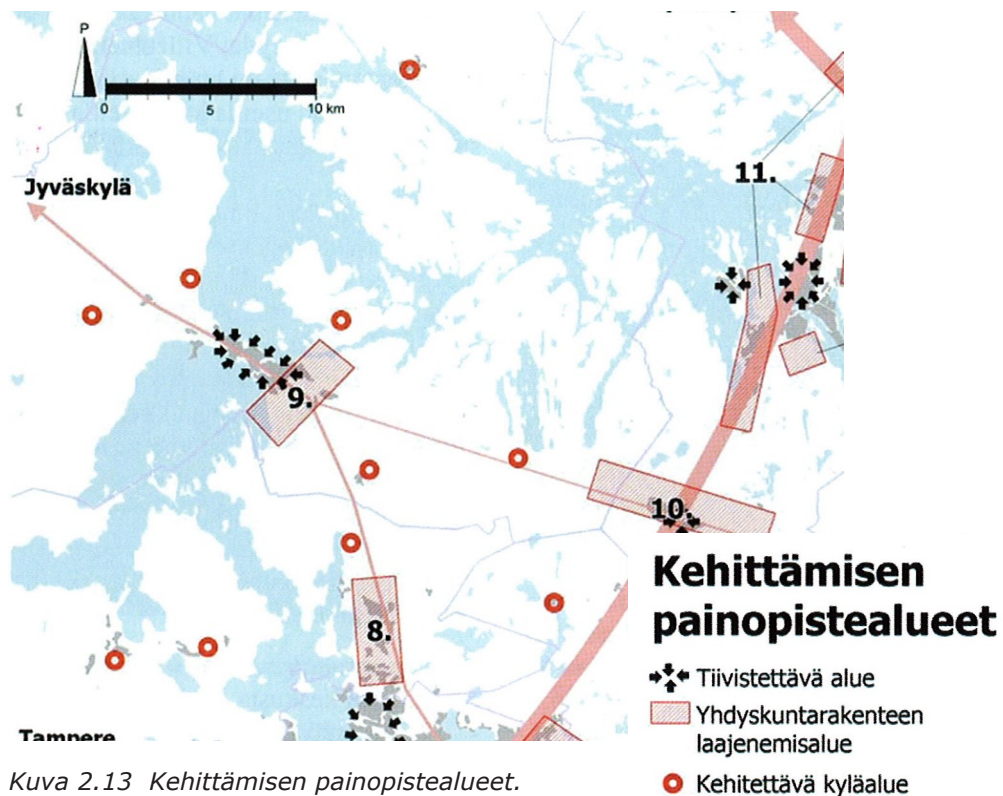
Vääksyn alue on määritetty kehittämisen painopistealueeksi ja tiivistettäväksi alueeksi. Vääksyn itä- ja kaakkoispuoliset alueet on osoitettu yhdyskuntarakenteen laajenemisalueiksi, jotka kehittyvät suuriin vesistöihin tukeutuvina, väljinä ja tasokkaina pientaloalueina. Osa rantojen loma-asutuksesta muuttuu ympärivuotiseksi asumiseksi. Asikkalan taajamien tiivistämismahdollisuudeksi on arvioitu 2000 asukasta ja uusien asuinalueiden kasvumahdollisuudeksi 0,5 % kasvulla 2900 asukasta ja 1% kasvulla 3400 asukasta. Asikkalassa tämä väkiluvun kasvu sijoittuisi lähinnä Vääksyn osayleiskaava-alueelle.

Rakentamisen keskittäminen taajamiin on luonnonympäristön kannalta edullista. Suuntaamalla rakentaminen nykyisille rakennetuille alueille ja säilyttämällä hyvälaatuisia metsä- ja peltoalueita turvataan myös alkutuotannon toimintaedellytyksiä.

Vehkoon ja Loukkuharjun alueet on luokiteltu teollisuuspainotteisiksi alueiksi, joihin sijoittuu pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Valtatien 24 varsi on tulevaisuuden teollisuusrakentamisen kasvualue.

Aurinkovuori on osoitettu seudullisesti arvokkaaksi virkistysalueeksi. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää seudullisesti arvokkaiden virkistysalueiden virkistysyhteyksien kehittämiseen, esim. Asikkalan kirkonkylä – Vääksy – Lahti.

Vesimatkailun lisääntyminen edellyttää Asikkalan sataman kehittämistä.

2.3.1.5 Pohjakartta

Pohjakarttana käytetään maanmittauslaitoksen numeerista NKRK-aineistoa, joka tulostetaan mittakaavassa 1:10 000.

2.3.1.6 Suojelupäätökset

Aurinkovuoren alueella on sekä Natura 2000 –aluetta että harjujensuojelualuetta. Luonnonsuojelualueita on kanavan suun länsipuolella sekä Anianpellon alueella.

2.3.1.7 Alueelle lähtökohtavaiheessa tehdyt tai aikaisemmat selvitykset

Asikkalassa tehtiin rakennuskannan inventointeja 1997 samanaikaisesti *Asikkalan kulttuuriympäristöohjelman* laatimisen kanssa (Annu Tulonen). Tavoitteena oli inventoida 40-50 Vääksyn keskeisintä, ennen 1950-lukua rakennettua kohdetta. Inventoitavien kohteiden valinnassa olivat mukana Risto Jokiahon Asikkalan kunnasta sekä Päivi Siikaniemi Lahden kaupunginmuseosta.

Aikaisemmin oli inventoitu Mikkolan kartanon rakennukset (Maija Hahl, 19.11.1990, Lahden museo).

Teija Ahola inventoi Vääksyn rakennuksia Hämeen ympäristökeskuksen *Kuuden kunnan rakennuskulttuuri* –projektin yhteydessä vuosina 2002-2003.

Osayleiskaavoituksen yhteydessä on tehty kaava-alueen luonto- ja maisemaselvitys (Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, 2006)

2.4 Osayleiskaavan suunnittelun tarve

Vääksyn osayleiskaava on hyväksytty vuonna 1992. Maankäytön tavoitteet ovat sen jälkeen muuttuneet ja monin paikoin asemakaava ei vastaa osayleiskaavaa.

2.5 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asikkalan kunnanhallitus päätti kokouksessaan 31.1.2005 § 38 antaa ympäristölautakunnalle tehtäväksi Vääksyn osayleiskaavan tarkistamisen ja laajentamisen valmistelutyön.

2.6 Osallistuminen ja yhteistyö

Osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavoituksen vaiheista on kerrottu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, joka on selostuksen liitteenä 1.

3 Osayleiskaavan tavoitteet

3.1 Kunnan asettamat tavoitteet

Asikkalan kunnanvaltuusto hyväksyi 30.1.2006 4§ osayleiskaavalle seuraavat tavoitteet:

3.1.1 Yleiset tavoitteet

Vääksyn taajamaan kohdistuvia yleisiä suunnittelulähtökohtia ovat ainutlaatuisen luonnonympäristön, rakennetun ympäristön sekä kulttuurimaiseman säilyttäminen ja kehittäminen. Kehittäminen alueella tulisi olla eheyttävää ja tiivistävää. Sen tulisi taata edellytykset erilaisten toimintojen kehittämiseksi, sosiaalista ja henkistä turvallisuutta, inhimillisyyttä, ihmisen mittakaavaa sekä kestävän kehityksen mukaista yhdyskuntarakennetta. Lisäksi sen tulisi osaltaan korostaa Vääksyn merkitystä keskustapalvelujen tuottamisessa ja tarjonnassa.

Maankäytön yleistavoitteita ovat mm. pienteollisuus- ja liiketoiminnan tukeminen, matkailutoimintojen ylläpitäminen ja kehittäminen, tieverkoston ja siten liikenneturvallisuuden kehittäminen, kunnallisteknisten palveluiden kehittäminen, keskustan tiivistäminen eheyttävän rakentamisen periaatteiden mukaisesti palveluiden ja asumisen osalta.

3.1.2 Keskusta-alueet ja asuminen

Vääksyn keskusta-alueen kasvu sekä olemassa olevan kapean maakannaksen suoma tila asettaa erityisiä vaatimuksia yleiskaavatyölle. Alun perin Vääksyn keskusta on sijainnut kanavan länsipuolella, mutta vähitellen keskustatoiminnot ja palvelut ovat siirtyneet Anianpellon uuteen liikekeskustaan. Keskusta-aluetta tulisi kehittää ja vahvistaa ja siinä tulisi huomioida hallinnon ja palveluiden kehittyvät tarpeet olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Asikkalan kunnan väkiluku oli vuonna 2004 n. 8 600 asukasta. Väestömäärän kasvutavoitteeksi kuntaan arvioidaan 10 000 asukasta vuoteen 2015 mennessä joista 2/3 tulisi sijoittumaan keskusta-alueen läheisyyteen. Suunniteltaessa uusia asuinalueita ja täydennettäessä vanhoja, tulee väkiluvun kasvu ohjata hallitusti yhdyskuntarakenteeseen. Selkeitä täydennysalueita ei ole tarpeen yksilöidä vaan koko yleiskaava-aluetta tulee suunnitella ja käsitellä yhdenmukaisesti täydentäen.

Huomiota tulee kiinnittää Vääksyn omaleimaiseen rakennusperintöön, vanhoihin säilyneisiin miljöisiin sekä vanhaan rakennuskantaan. Eheyttäessä keskusta-aluetta tarkoituksenmukaiseksi tulee myös yleiskaava-alueella sijaitsevien lomamasunto korttelien muuttaminen paremmin kokonaisuutta palvelevasti ympärivuotiseen asumiseen suunnatuiksi.

Arvioituja laajenemissuuntia yleiskaava-alueella ovat Lahden suunta, Vesivehmaan suunta sekä kirkonkylän suunta. Asuinrakentamista tulisi tutkia kerros-, riv- ja pientalorakentamisen näkökulmista sekä edellä mainittuja sekoittaen.

3.1.3 Palvelut ja teollisuus

Teollinen toiminta Asikkalassa on mittasuhteiltaan pientä ja keskisuurta sekä korkeaan teknologiaan perustuvaa. Teollisuuden painopiste sijoittuu Vääksyn Lahden puoleiselle osalle Vehkoon ja Loukkuharjun alueille, kun taas palveluiden painopiste on Vääksyn keskusta-alueella.

Pääpaino molempien toimintojen osalta tulee tulevaisuudessakin sijaitsemaan nykyisillä alueillaan, ja siten tulisi tutkia mahdollisia laajenemis- ja tiivistämissuuntia ao. toimintojen osalta niin olemassa olevan rakenteen sisältä kuin sen ulkolaidoiltakin.

Suunniteltaessa aluevarauksia teollisen- ja palvelutoiminnan käyttöön huomiota tulee kiinnittää myös olemassa olevan liikennejärjestelmän riittävyyteen sekä mahdollisiin laajennus- ja kehittämistoimenpiteisiin em. osalta.

3.1.4 Virkistys

Asikkalan ainutlaatuisen luonnonympäristön säilyttäminen ja huomioiminen näyttelee merkittävää roolia koko yleiskaavasunnittelutyössä. Luontoarvoiltaan merkittävimmät maa-alueet tulee varata virkistyskäyttöön. Olemassa olevia viher- ja kevyenliikenteen reittejä ylläpidetään ja kehitetään rinnan uusien reittien etsimisen ohella. Asuinalueilta pyritään järjestämään esteettömät yhteydet vapaaseen luontoon ja asukkaille pyritään turvaamaan riittävästi ranta-alueita yhteiseen virkistyskäyttöön. Kanavan aluetta pyritään kehittämään enemmän keskustapuisto- maisempaan suuntaan ja siten tarjoamaan sen yhteydessä riittävästi vetovoimaisia palveluita veneilijöille, matkailijoille sekä kesäasukkaille alueen omia asukkaita unohtamatta.

3.1.5 Liikenne

Yleisiä tavoitteita ovat valtateiden 24, 313 ja 314 liikenteellinen hyödyntäminen sekä liittymien ja yhdyskäytävien ajanmukaistaminen. Merkittäväksi muodostuu siten myös taajaman sisäisen liikenneverkon parantaminen, kevyen liikenteen reitistön laajentaminen ja kehittäminen sekä yleisen liikenneturvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen. Liikenneturvallisuuden sekä asumisen viihtyvyyden ja turvallisuuden osalta huomiota täytyy kiinnittää liikenteen mukanaan tuomaan meluun, sen vaikutuksiin ja sen ehkäisykeinoihin.

Kokonaisuutena yleiskaavaratkaisun tulee perustua luontevaan liikennejärjestelyjen sekä ympäröivän maankäytön yhteensovittamiseen

3.1.6 Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntateknisiä tavoitteita ovat kaukolämpölaitoksen aluevaraukset ja maankaatopaikan sijainnin selvittäminen. sekä Kolavaisten ja Linnovuoren vedenottamoiden sijoittuminen osayleiskaava-alueella. Osayleiskaavassa tulee huomioida Päijät-Hämeen vesihuoltosuunnitelma siinä olevine linjastoineen. Osayleiskaavan tulee ottaa kantaa nykyisten verkostojen tehokkuuden lisäämiseen.

3.1.7 Suojelu

Erityisiä suojelukohteita yleiskaava-alueella ovat tärkeät pohjavesialueet Aurinkovuori ja Anianpelto.

3.1.8 Matkailu

Vääksyn kanavalla on merkittävä ja keskeinen vaikutus matkailuvalttina. Kanava-alueita tulisikin kehittää matkailua silmälläpitäen ja tarjoamalla riittävästi erilaisia niin osavuotisia kuin ympärivuotisiakin palveluja alueen välittömässä läheisyydessä.

3.2 Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

Päijät-Hämeen maakuntakaavan kaupan palveluverkkoselvityksen mukaan päivittäistavarakaupan pinta-alatarpeen muutos vuoteen 2020 mennessä on kerrosalaneliömetreinä 728 m², jos ostovoima ei siirry alueiden välillä ja 669 m², jos ostovoima siirtyy alueiden välillä. Erikoistavarakaupassa lisätilan tarve on 7808 m².

3.3 Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet

Kaava-alueella on paljon rakennuskulttuuri-, maisema- ja luonnonsuojelukohteita sekä pohjavesialuetta, jotka asettavat erityisvaatimuksia alueen maankäytölle.

Uusia asuntoalueita tai muita melusta häiriytyviä toimintoja sijoitettaessa on otettava huomioon riittävä etäisyys vilkasliikenteisille liikenneväylille.

3.4 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa
- auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys
- toimia kaavoituksen ennakko-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävässä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennakko-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa
- luoda alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan vuonna 2001. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 § mukaan tavoitteet on otettava huomioon, ja niiden toteuttamista on edistettävä valtion viranomaisten toiminnassa, maakuntien suunnittelussa ja kuntien kaavoituksessa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat kokonaisuudessaan nähtävissä ympäristöministeriön Internet-sivuilla, jotka ovat osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/>.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on ryhmitelty asiasisällön perusteella seuraaviin kokonaisuuksiin:

1. Toimiva aluerakenne
2. Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
3. Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
4. Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
5. Helsingin seudun erityiskysymykset
6. Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Vääksyä koskevat neljään ensimmäiseen asiakokonaisuuteen liittyvät yleis- ja erityistavoitteet. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja osayleiskaavan suhdetta niihin kuvataan tarkemmin selostuksen kohdassa 4.5.

4 Osayleiskaavan kuvaus

4.1 Aluevaraukset ja mitoitus

Kaava-alue on kooltaan 1 844 ha. Seuraavissa taulukoissa on esitetty kaava-alueen maankäyttö pinta-aloina.

4.1.1 Asuminen

ASUNTOALUEET	PINTA-ALA/ha
Olemassa oleva pientalovaltainen asuntoalue (AP)	341
Olemassa oleva muu asuntoalue (A)	39
Olemassa olevat asuntoalueet yhteensä	380
Uusi pientalovaltainen asuntoalue (AP, AP-1)	129
Uusi muu asuntoalue (A)	11
Uudet asuntoalueet yhteensä	140
Kaikki asuntoalueet yhteensä	520

Osayleiskaavan aluevaraukset ovat yleispiirteisiä ja niihin sisältyvät pääkäyttötarkoituksen lisäksi mm. tiet ja kadut sekä pienehköt virkistys- ja suojaviheralueet. Jos oletetaan, että noin 60% uusien pientaloalueiden pinta-alasta kaavoitetaan tonteiksi, niin 1500 m²:n tonttikoolla tontteja tulee neljä hehtaaria kohti. Tonttien määräksi tulee silloin uusilla pientaloalueilla 516. Jos tontin koko on keskimäärin 1300 m², niin tonttien määrä on 595. Lisäksi vanhoilla alueilla on tiivistämisvaraa ja muita uusia asuntoalueita (A) on 11 ha. Näillä on mahdollisuus tiiviimpään rakentamiseen, myös kerrostalorakentamiseen.

Uudet asuntoalueet sijoittuvat pääasiassa kanavan itäpuolelle ja niistä laajin on Kuotaan alue. Muita uusia asuntoalueita on osoitettu Anianpellolle, Pasolanharjun lounaisrinteelle ja Rantakulmalle sekä alueen länsiosaan Aurinkoharjun lounaisrinteelle ja Laukkalan alueen länsipuolelle.

4.1.2 Elinkeinotoiminnot ja virkistys

PALVELUT, KESKUSTA-ALUE, TEOLLISUUS JA VIRKISTYS	PINTA-ALA/ha
Olemassa oleva palvelujen ja hallinnon alue (P, PL, PY)	7
Uusi palvelujen ja hallinnon alue (PL)	10
Palvelujen ja hallinnon alueet yhteensä	17
Keskusta-alue	53
Olemassa oleva teollisuusalue (T, TY)	101
Uusi teollisuusalue (T)	25
Uusi työpaikka-alue (TP-1)	13
Teollisuusalueet yhteensä	139
Virkistysalueet yhteensä	282

Palvelut keskittyvät pääasiassa keskustaan ja nykyisille palvelujen alueille. Ainoastaan hotelli Tallukan luoteispuolella on uutta palvelujen ja hallinnon aluetta.

Keskusta-alueille voi sijoittua palveluja ja työpaikkoja sekä keskustatyyppistä asumista. Vääksyn keskusta-alue Asikkalantien-Kanavatien pohjoispuolella Honkaniemestä Anianpellolle saakka on osoitettu alueeksi jolla on tiivistämis- tai eheyttämistarvetta.

Uudet teollisuusalueet sijoittuvat Vehkoon ja Loukkuharjun alueelle nykyisten teollisuusalueiden jatkoksi.

4.1.3 Selvitysalueet

Kaksi Aurinkovuoren Natura-alueella sijaitsevaa aluetta on osoitettu selvitysalueiksi. Alueet on tarkoitettu käytettäväksi asuntoalueiksi, mikäli voidaan osoittaa, ettei niiden vaikutus Natura-arvoihin ole merkittävä. Aurinkovuoren etelärinteellä sijaitsevalla alueella on tutkittava myös maaperän puhdistustarve, meluntorjuntatarve ja liikenneolot.

4.2 Kaavan vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

4.2.1.1 Vaikutukset väestön rakenteeseen ja kehitykseen kaava-alueella

Osayleiskaavan toteutuessa kaava-alueen väestö kasvaa huomattavasti. Jos ruokakunnan kooksi lasketaan kolme henkeä, niin pelkästään uusille pientaloalueille sijoittuu kaavan toteutuessa noin 2000 asukasta. Uusille asuntoalueille muuttaa usein pääasiassa lapsiperheitä, jolloin lasten ja työikäisten osuus väestöstä lisääntyy. Toisaalta keskustassa palvelujen läheisyydessä sijaitsevat asunnot houkuttelevat eläkeikäisiä.

4.2.1.2 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Tavoitteena on olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tiivistäminen keskusta-alueella. Keskustaan mahtuu kuitenkin vain vähän uusia pientaloalueita. Koska Vääksy sijaitsee järvien välisellä kapealla kannaksella, laajenemissuuntia on vähän, joten uudet asuntoalueet sijaitsevat pääasiassa kaavoitettavan alueen reunnoilla 2-3 kilometrin päässä keskustasta. Uudet alueet tukeutuvat kuitenkin olemassa oleviin alueisiin ja suurimpiin liikenneväyliin.

4.2.1.3 Vaikutukset taajamakuvaan

Kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä pyritään keskustan alueen tiivistämiseen ja eheyttämiseen sekä maisemallisesti ja rakennuskulttuurin kannalta arvokkaiden alueiden ja kohteiden säilyttämiseen. Rakentamisen vaikutus taajamakuvaan riippuu kuitenkin viime kädessä asemakaavoituksesta ja muista yksityiskohtaisemmista suunnitelmista.

4.2.1.4 Vaikutukset asumiseen

Osayleiskaavan toteutuessa asuntojen ja tonttien tarjonta ja valinnan mahdollisuudet lisääntyvät. Uudisrakentaminen vaikuttaa todennäköisesti myös asumisväljyyden kasvuun.

4.2.1.5 Vaikutukset palveluihin

Väestön kasvaessa palvelujen kysyntä lisääntyy. Uusille pientaloalueille muuttaa lapsiperheitä, jolloin erityisesti koulu- ja päiväkotipalvelujen kysyntä kasvaa.

Palvelut sijoittuvat pääasiassa nykyisille palvelujen ja keskustatoimintojen alueille sekä valtatie varteen Hotelli Tallukan luoteispuolelle.

4.2.1.6 Vaikutukset työpaikkoihin ja elinkeinotoimintaan

Uusien teollisuus- ja palvelualueiden varaukset mahdollistavat uusien työpaikkojen ja elinkeinotoimintojen sijoittumisen suunnittelualueelle. Osayleiskaavan tavoitteena on keskustan tiivistäminen, joten myös keskustan alueelle voi sijoittua uusia työpaikkoja ja palveluja.

4.2.1.7 Vaikutukset virkistykseen

Tärkeimmät virkistysalueet ja ulkoilureitit on osoitettu osayleiskaavassa, jotta ne voitaisiin turvata asemakaavoituksen ja rakentamisen yhteydessä. Virkistykseen käytettävissä olevat alueet vähenevät jonkin verran rakennettavien alueiden laajentuessa esim. Pasolanharjulla.

4.2.1.8 Vaikutukset liikenteen järjestämiseen

Liikenneverkko säilyy pääosin nykyisen kaltaisena. Uusien asunto- ja teollisuusalueiden rakentaminen edellyttää katuverkoston laajentamista. Kevyen liikenteen verkostoa täydennetään.

4.2.1.9 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja muinaismuistoihin

Rakennetun ympäristön arvojen ja muinaismuistojen säilymistä edistetään osoittamalla osayleiskaavassa kyläkuvallisesti arvokkaat alueet, suojeltavat rakennukset ja muinaismuistot.

4.2.1.10 Vaikutukset tekniseen huoltoon

Uusien asunto- ja teollisuusalueiden rakentaminen aiheuttaa tarpeen laajentaa teknisen huollon verkostoja ja mahdollisesti rakentaa lisää teknistä huoltoa palvelevia laitoksia.

4.2.1.11 Vaikutukset erityistoimintoihin

Osayleiskaava mahdollistaa olemassa olevien erityistoimintojen jatkumisen, kuten soranoton Näkkimäen alueella ja lemmikkieläinten hautausmaan säilymisen Loukkuharjun teollisuusalueella. Lisäksi osayleiskaavassa on varattu tarpeelliset alueet teknisille toiminnoille.

4.2.1.12 Vaikutukset ympäristönsuojeluun ja ympäristöhäiriöihin

Merkittävin ympäristöhäiriöiden aiheuttaja suunnittelualueella on valtatie 24 liikenne. Liikenteen aiheuttamaa melua ja muita haittoja torjutaan ensisijaisesti sijoittamalla melusta häiriintyvä toiminnot riittävän kauas häiriön lähteestä. Ellei se ole mahdollista, melua voidaan torjua meluaidoilla. Taajaman kohdalle valtatie varteen on merkitty melun torjunnan tarve.

Mahdolliset saastuneet alueet on osoitettu kaavakartassa. Alueiden puhdistustarve on selvitettävä ennen alueiden rakentamista.

4.2.1.13 Vaikutukset sosiaaliseen ympäristöön ja sosiaalisiin oloihin

Asuntoalueiden laajeneminen ja tiivistyminen aiheuttaa muutoksia väestön koostumuksessa ja määrässä ja alueella vallitsevissa toimintakulttuureissa.

Asukkaiden määrän lisääntyminen edistää palvelujen säilymistä ja kehittymistä. Toisaalta virkistysalueet supistuvat rakentamisen vuoksi esim. Pasolanharjulla.

4.2.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

4.2.2.1 Vaikutukset maisemaan

Maisemassa voidaan erottaa useita tarkastelutasoja. Suunnittelun kannalta olennaista on jako lähi- ja kaukomaisemaan. Lähimaisema ulottuu noin 200 m:n etäisyydelle katsojasta. Suurimmalla osalla alueesta kaavan vaikutukset rajoittuvat lähimaisemaan, sillä kauas näkyville paikoille kuten ranta-alueille ja harjujen lalle ei ole suunniteltu uusia suuria rakennuskohteita. Uudisrakentaminen sijoittuu pääasiassa metsäisille alueille tai jo rakennettujen alueiden yhteyteen. Esim. Pasolanharjun etelärinteiden rakentaminen saattaa kuitenkin vaikuttaa maisemaan myös kaukaa nähtynä.

Rakentamisen vaikutus maisemaan riippuu viimekädessä asemakaavoituksesta ja muista yksityiskohtaisemmista suunnitelmista.

4.2.2.2 *Vaikutukset luonnonoloihin*

Rakentamisen keskittäminen taajamiin on luonnonympäristön kannalta edullista. Uudet rakentamiseen osoitetut paikat eivät ole luonnonoloiltaan erityisiä. Osayleiskaavalla ei ole merkittävää vaikutusta luonnonoloihin.

4.2.2.3 *Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen*

Osayleiskaava edistää luonnon monimuotoisuutta osoittamalla mm. luonnonsuojelualueet, Natura-alueen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet.

4.2.2.4 *Vaikutukset vesistöihin ja vesitalouteen*

Suurin osa suunnittelualueesta on pohjavesialuetta. Pohjaveteen kohdistuvia riskejä on kuvattu selostuksen kohdassa 2.2.13.1.

Suurien alueiden päällystäminen vettä läpäisemättömillä materiaaleilla voi vähentää pohjaveden määrää. Pohjaveden muodostuminen alueella voidaan säilyttää imeyttämällä päällystettyjen alueiden ja kattojen puhtaat sade- ja sulamisvedet maaperään.

Pohjavesialueen kaavamerkinnän pv selityksen mukaan pohjavesialueilla on noudatettava kunnan antamia määräyksiä jäteveden käsittelystä. Öljysäiliöt on sijoitettava rakennuksen sisätiloihin tai suoja-altaaseen, jonka tilavuus vastaa vähintään varastoitavan öljyn enimmäismäärää. Näin torjutaan suurin osa asutuksen pohjavedelle aiheuttamista riskeistä.

Taajamatoimintojen aiheuttamat riskit pohjavedelle ovat verrattavissa asunto-alueisiin. Aurinkovuoren, Anianpellon ja Vesivehmaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelman mukaan Anianpellon pohjavesialueen länsiosa (Vääksyn taajama, kanavan itäpuoli) on osittain hienoaineksen peitossa. Tutkimusten mukaan hienoainekserroksen paksuus on useita metrejä, ja se rajoittaa pohjaveden muodostumista ja suojaa pohjavettä likaantumiselta.

Pohjavesialueille ei ole osoitettu uusia teollisuusalueita. Vehkoon-Loukkuharjun teollisuusalueelle on osoitettu pohjavesialueelle sijoittuvia työpaikka-alueita (TP). Työpaikka-alueelle voi sijoittua toimisto- tai palvelutyöpaikkoja, ympäristöhaiiriöitä aiheuttamatonta teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa tai varastointia. Kaavamerkinnän selitys edellyttää pohjavesiolojen huomioonottamista.

Suunnittelualueelle ei ole osoitettu maa-aineksen ottoalueita. Suuri osa pohjavesialueesta kuuluu valtakunnalliseen harjajensuojeluohjelmaan. Maa-aineksen ottoa on vielä suunnittelualueen itäpäässä, mutta sen aiheuttama riski pohjavedelle on pieni.

Vääksyn taajaman kehittäminen rakentamatta pohjavesialueille on mahdotonta. Ellei pohjaveteen kohdistuvia riskejä voida siirtää pois, niitä voidaan pienentää luvituksella, valvonnalla ja tiedottamisella. Riskejä voidaan pienentää myös suojaamalla ja parantamalla vahinkojen torjuntaa tai jakamalla riskiä pienempiin osiin esim. kemikaalien varastoinnissa.

4.2.2.5 *Vaikutukset maa- ja metsätalouteen*

Suuntaamalla rakentaminen nykyisille rakennetuille alueille ja säilyttämällä hyvälaatuisia metsä- ja peltoalueita turvataan myös alkutuotannon toimintaedellytyksiä. Suunnittelualueella on vain vähän peltoja. Laajat peltoaukeat sijaitsevat suunnittelualueen ulkopuolella. Joitakin peltoja ja metsätalousalueita otetaan rakennuskäyttöön. Vaikutukset maa- ja metsätalouteen ovat kuitenkin vähäisiä.

4.2.2.6 *Vaikutukset luonnonsuojeluun*

Osayleiskaava edistää luonnonsuojelua osoittamalla mm. luonnonsuojelualueet, Natura-alueen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet. Rakentamiseen käytetään alueita, joilla ei ole erityisiä luontoarvoja.

4.2.3 Vaikutukset talouteen

4.2.3.1 Vaikutukset kunnallistalouteen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä

Uusien rakennettavien alueiden asemakaavoitus ja muu suunnittelu sekä kunnallistekniikan ja katujen rakentaminen aiheuttaa kunnalle kustannuksia, samoin mahdollinen julkisten palvelujen tarjonnan lisääminen väestön kasvaessa. Toisaalta kunta saa tuloja tonttien myynnistä omistamillaan alueilla sekä liittymismaksuista. Väestön kasvu lisää myös verotuloja.

4.2.3.2 Vaikutukset yksityistaloudellisiin kustannuksiin

Yksityistaloudellisiin kustannuksiin saattaa vaikuttaa esim. työmatkojen pituuden muuttuminen. Osayleiskaavalla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta yksityistaloudellisiin kustannuksiin.

4.2.4 Vaikutukset terveellisyteen ja turvallisuuteen

4.2.4.1 Vaikutukset liikenneturvallisuuteen

Liikenteen määrän lisääntyminen heikentää ja uusien kevyen liikenteen väylien rakentaminen parantaa liikenneturvallisuutta. Osayleiskaavan vaikutukset liikenneturvallisuuteen ovat kuitenkin vähäisiä

4.2.4.2 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja terveyteen

Osayleiskaava vaikuttaa ihmisten elinoloihin ja terveyteen välillisesti mm. palvelujen saatavuuden, toimintamahdollisuuksien ja ympäristön puhtauden ja turvallisuuden kautta.

4.2.4.3 Vaikutukset ympäristön puhtauteen

Liikenteen määrän lisääntyminen aiheuttaa jonkin verran päästöjen lisääntymistä.

Uudet teollisuusalueet sijaitsevat Vehkoon ja Loukkuharjun alueilla, jotka ovat erillään asuntoalueista ja osittain pohjavesialueen ulkopuolella. Teollisuuden ympäristövaikutuksia valvotaan ympäristölupamenettelyn kautta.

Osayleiskaavalla ei ole merkittävää vaikutusta ympäristön puhtauteen.

4.2.4.4 Vaikutukset asukkaiden määrän muutoksiin

Vääksyn väkiluku kasvaa, mikäli osayleiskaavassa esitetty asuntoalueiden laajentaminen ja tiivistäminen toteutuu. Elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksien parantaminen kaavoituksen avulla tukee väestön määrän lisääntymistä.

4.2.4.5 Vaikutukset asukkaiden ikärakenteen muutoksiin

Uusille asuntoalueille muuttaa yleensä pääasiassa lapsiperheitä. Toisaalta Vääksyn keskustassa sijaitsevat asunnot houkuttelevat eläkeikäisiä.

4.2.4.6 Vaikutukset eri väestöryhmien toimintamahdollisuuksien paranemiseen tai heikkenemiseen

Mahdollinen palvelujen tarjonnan lisääntyminen parantaa eri väestöryhmien toimintamahdollisuuksia. Liikenneturvallisuuden kehittäminen esim. rakentamalla uusia kevyen liikenteen reittejä tukee lasten mahdollisuutta liikkua itsenäisesti elinympäristössään.

4.2.4.7 Vaikutukset kulttuuriin

Kulttuuri tarkoittaa tietyille ihmisryhmälle ominaista käytöstä, tapoja ja historiaa. Kulttuuri on kaikkea ihmisen toimintaa. Jokapäiväisessä kielenkäytössä kulttuuri tarkoittaa usein korkeakulttuuria eli erilaisia taidemuotoja. Kun väestö kasvaa, mahdollisuudet kulttuuritarjonnan lisäämiseen todennäköisesti paranevat. Kulttuuriin vaikutetaan kuitenkin tehokkaammin muilla kuin yleiskaavoituksen keinoilla.

4.3 Osayleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Seuraavassa on esitetty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleistavoitteet. Vääksyn osayleiskaavan suhde tavoitteisiin on esitetty kursivoinnilla.

4.3.1 Toimiva aluerakenne

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävä hyödyntämistä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.

Toimivan aluerakenteen runkona kehitetään pääkaupunkiseutua, maakuntakeskuksia sekä kaupunkiseutujen ja maaseudun keskusten muodostamaa verkostoa.

Vääksyn osayleiskaava:

Aluerakenteen osalta Vääksyn keskustan osayleiskaava toteuttaa valtakunnallisia alueidenkäyttö tavoitteita. Osayleiskaava pyrkii eheyttämään keskusta-alueita. Uudisrakentamisalueet tukeutuvat olemassa olevaan rakenteeseen. Maiseman ja luonnon puolesta arvokkaita alueita suojellaan.

4.3.2 Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Yleistavoitteet

Elinympäristöjen toimivuutta ja taloudellisuutta edistetään hyödyntämällä olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja eheyttämällä taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatua. Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa.

Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä varaamalla riittävät alueet elinkeinotoiminnoille. Niiden sijoittumisessa kiinnitetään huomiota olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen ja hyvään saavutettavuuteen.

Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä pyritään vähentämään liikennetarvetta, parantamaan liikenneturvallisuutta ja edistämään joukkoliikenteen edellytyksiä.

Kaupunkiseutujen työssäkäyntialueilla varmistetaan alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle elinympäristölle. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin keskuksiin. Keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen ja vapaa-ajan alueina.

Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään kiinnittämällä huomiota rakennetun ympäristön ajalliseen kerroksellisuuteen sekä korkeatasoisiin, alueiden omaleimaisuutta vahvistaviin, maisemakuvaan sopeutuviin ja mittakaavaltaan ihmisläheisiin rakennettuihin ympäristöihin. Taajamia kehitettäessä viheralueita hyödynnetään siten, että niistä muodostuu yhtenäisiä kokonaisuuksia.

Alueidenkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja olemassa olevien haittojen poistamiseen. Alueidenkäytön suunnittelussa olemassa olevat tai odotettavissa olevat ympäristöhaitat ja poikkeukselliset luonnonolot tunnistetaan ja vaikutuksia ehkäistään.

Vääksyn osayleiskaava

Vääksyn osayleiskaavassa on esitetty keskustan tiivistämistarve. Uudisrakentamisaalueet tukeutuvat olemassa olevaan rakenteeseen. Kaava antaa edellytykset palvelujen ja työpaikkojen hyvälle saavutettavuudelle.

Uudet teollisuusalueet sijoittuvat nykyisten teollisuusalueiden yhteyteen. Teollisuusalueille on hyvät liikenneyhteydet mm. valtatieltä 24.

Osayleiskaava tukee rakennetun ympäristön ajallista kerroksellisuutta osoittamalla historiallisesta, rakennustaiteellisesti ja kyläkuvan kannalta arvokkaat alueet ja kohteet.

Väestönkehitysarvioihin nähden Vääksyn osayleiskaavan mitoitus on väljä. Mm. maanomistussyistä kaikkia asuntoalueiksi osoitettuja alueita ei kuitenkaan saada asumiskäyttöön.

Matkailupalvelut tukevat sijoittumisensa puolesta muita keskustan palveluja.

Tärkeimmät kevyen liikenteen väylät ja niiden kehittämistarpeet on osoitettu kaavakartassa.

Valtatien 24 melusta on tehty selvityksiä. melua torjutaan toimintojen sijoittamisella ja melulle herkkien kohteiden rakenteellisella suojaamisella.

4.3.3 Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Yleistavoitteet

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.

Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden välillä edistetään mahdollisuuksien mukaan.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuuri-matkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävää hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.

Vääksyn osayleiskaava

Kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön säilyttäminen on otettu huomioon kyläkuvallisesti arvokkaita alueita ja rakennussuojelukohteita koskevilla osayleiskaavamerkinnöillä. Samoin luonnonsuojelu-, harjajensuojelu- ja Natura 2000 -alueet sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet on osoitettu kaavakartassa.

4.3.4 Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Yleistavoitteet

Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään liikenne- ja kuljetustarpeen vähentämiseen sekä liikenneturvallisuuden ja ympäristöystävällisten liikennemuotojen käyttöedellytysten parantamiseen.

Tarvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja.

Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia.

Vääksyn osayleiskaava

Osayleiskaavassa on osoitettu kanava- ja satama-alueet sekä linja-autoasema. Osayleiskaavan liikennejärjestelmä perustuu olemassa olevaan liikenneverkkoon.

4.4 Yleiskaavan oikeusvaikutukset

4.4.1 Ohjausvaikutus muuhun suunnitteluun

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 42 § 1 mom.). Yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta (MRL 42 § 3 mom.). Yleiskaavan keskeiset periaatteet tulee ottaa huomioon asemakaavaa laadittaessa.

4.4.2 Seutu- tai maakuntakaavan ohjausvaikutus

Seutu- tai maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen osayleiskaavan alueella voimassa muuten, kuin yleiskaavan muuttamista ohjaavan vaikutuksen osalta (MRL 32 §).

4.4.3 Viranomaisvaikutus

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (MRL 42 § 2 mom.). Velvoite koskee kaikkia kunnan ja valtion viranomaisia, joilla on alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteutustehtäviä.

4.4.4 Yleiskaavamääräykset

Yleiskaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita tarvitaan yleiskaava-aluetta suunniteltaessa tai muutoin käytettäessä. Ne voivat koskea maankäytön tai rakentamisen erityistä ohjausta ja haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista (MRL 41 § 1 mom.).

4.4.5 Rakentamisrajoitukset

Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä luvasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL 43 § 1 mom.) (ehdollinen rakentamisrajoitus).

Yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus).

4.4.6 Suojelumääräykset

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä. (MRL 41 § 2 mom.).

4.4.7 Toimenpiderajoitus

Yleiskaavamääräyksellä voidaan maisemaa muuttava toimenpide määrätä luvanvaraiseksi (MRL 43 § 2 mom.). Tällöin toimenpiteen edellytyksenä on, että kunta myöntää alueelle maisematyöluvan (MRL 128 § ja 140 §). Lupaa ei voida myöntää, jos toimenpide vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Jos maanomistaja ei luvan epäämisen takia voi käyttää maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla hyväkseen, hänellä on oikeus saada kunnalta korvaus aiheutuneesta vahingosta (MRL 140§ 3 mom.).

4.4.8 Suunnittelutarvealue

Yleiskaavassa tai rakennusjärjestyksessä voidaan osoittaa suunnittelutarvealueeksi alue, jolla sen sijainnin vuoksi on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä tai jolla erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi on tarpeen suunnitella maankäyttöä (MRL 16 § 3 mom.).

4.4.9 Lunastus

Asianomainen ministeriö voi lisäksi myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös virkistys- ja suojelualueita. (MRL 99 § 3 mom.).

4.5 Ympäristön häiriötekijät

Merkittävin ympäristöhäiriö on liikenteen aiheuttama melu. Melu on otettu huomioon osoittamalla valtatie varteen sijoittuville asuntoalueille meluntorjuntatarve. Uusilla valtatie varrella sijaitsevilla asuntoalueilla edellytetään, etteivät valtioneuvoston päätöksen mukaiset melun ohjearvot ylity sisätiloissa eikä ulko-oleskeluun käytettävillä alueilla (kaavamerkintä AP-1).

Kaavamääräys edellyttää radonin torjunnan huomioonottamista asunto- ja työpaikkarakentamisessa.

Hollolassa 9.4.2008, muutokset 3.11.2008

RAMBOLL FINLAND OY

Matti Kautto

kaavoitusyksikön päällikkö

Soili Lampinen

arkkitehti

YHTEYSTIEDOT

Asikkalan kunta

Kaavoitusinsinööri Samuli Kantola
puh. (03) 888 6270, 044 – 778 0270
sähköposti samuli.kantola@asikkala.fi

Ramboll Finland Oy

Kaavoitusyksikön päällikkö Matti Kautto
puh. 0400 493 709
sähköposti matti.kautto@ramboll.fi

Arkkitehti Soili Lampinen
puh 040 821 5476
sähköposti: soili.lampinen@ramboll.fi